



การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ประเทศไทย  
THAILAND

# ท่องเที่ยว ลำปาง



การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย  
สำนักงานใหญ่ อาคารเลอคอนคอร์ด์

๒๐๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง

กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทร. ๐ ๒๖๕๔-๑๒๒๒ (อัตโนมัติ ๘๐ เลขหมาย)

โทรสาร ๐ ๒๖๕๔-๑๒๒๐-๑

ศูนย์บริการข่าวสารการท่องเที่ยว

อาคารเลอคอนคอร์ด์ ชั้น ๑๐

๒๐๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง

กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทร. ๐ ๒๖๕๔-๑๒๒๒ โทรสาร ๐ ๒๖๕๔-๑๓๖๑

๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. **จันทร์-ศุกร์**

**เว้น วันหยุดนักขัตฤกษ์**

**อาคารราชดำเนินนอก**

๔ ถนนราชดำเนินนอก เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทร. ๐ ๒๒๘๒-๘๗๗๓ โทรสาร ๐ ๒๒๘๒-๘๗๗๕

๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. **ทุกวัน**

[www.tat.or.th](http://www.tat.or.th)

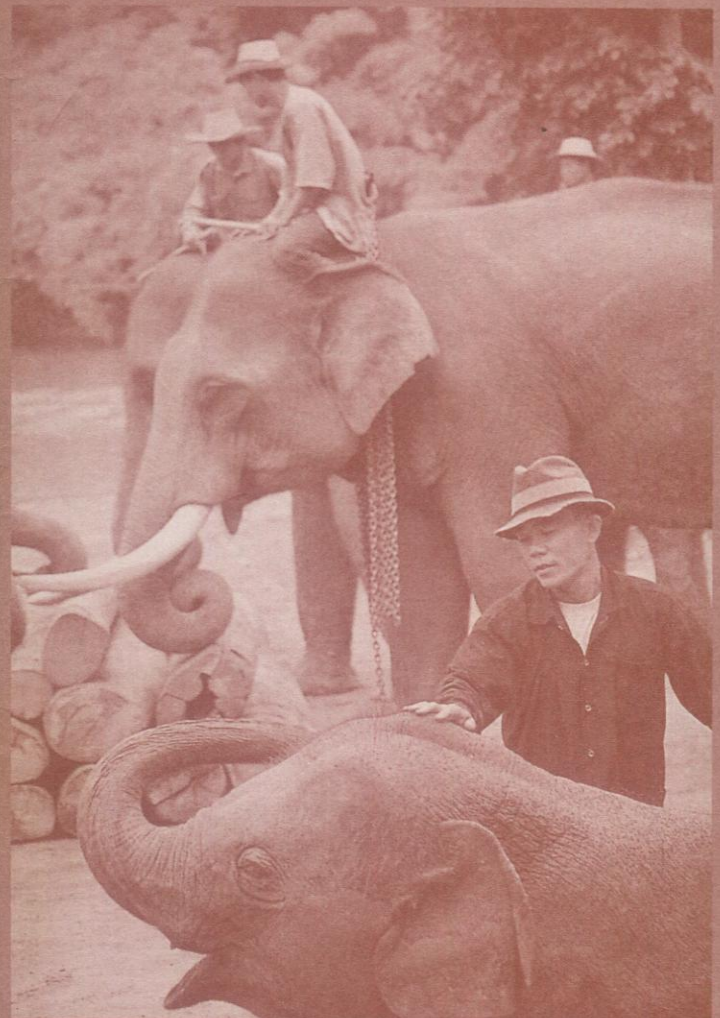
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) : [info1@tat.or.th](mailto:info1@tat.or.th)



ฟังข้อมูลท่องเที่ยวทางโทรศัพท์  
รับข้อมูลท่องเที่ยวทางอินสาร์

**๑๖๗/๒**

(บริการ ๒๔ ชั่วโมง)



เที่ยวเมืองไทย ไม่ไปไม่รู้

ค้นจำง่าย



ปก : ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย

ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น  
เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก

จังหวัดลำปางเป็นแหล่งอารยธรรมล้านนาไทยที่น่าสนใจไม่น้อยไปกว่าจังหวัดใดๆ ชาวลำปางมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย คงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นของตนเอง วัฒนาอารามและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น รถม้าพาหนะคู่เมือง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คงความบริสุทธิ์สวยงาม มีอุทยานแห่งชาติที่มีการจัดการที่ดีและควบคู่กันไปกับเมืองที่เคยเป็นแหล่งทำไม้ในอดีต ช้างที่เคยทำหน้าที่ลากซุงจึงเป็นสัตว์อีกอย่างหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของเมือง เครื่องปั้นดินเผาที่ทำจากดินขาวขึ้นชื่อ สิ่งเหล่านี้ทำให้นครลำปางกลายเป็นจุดหมายที่นักเดินทางมักแวะมาเยี่ยมชม

### ประวัติความเป็นมา

แต่อดีตมาเมืองลำปาง มีชื่อเรียกหลายชื่อเช่น ครีตดอนชัย ลัมพะกัมปะนคร เซลางคันคร และกุกกฏนคร (นครโก)

คำว่า "ลำปาง" นั้นหมายถึงไม้ป้าง ตำนานเล่าว่าเป็นไม้ข้าวหลามที่ลัวะอ้ายกอนใช้ทาบกระบองน้ำผึ้ง มะพร้าว มะตูม มาถวายพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งเสด็จมายังบริเวณนี้ ก่อนจะปักไม้เอาทางปลายลงเกิดเป็นต้นชะจาวที่เห็นอยู่ข้างวิหารหลวง วัดพระธาตุลำปางหลวง ต้นชะจาวนี้มีลักษณะผิวด้านจากไม้ อันด้วยกิ่งก้านจะขึ้นดิน เป็นไม้มงคลประจำจังหวัดลำปางที่มีอายุกว่า ๒,๕๐๐ ปีล่วงมาแล้ว

ส่วนคำว่า "เซลางคันคร" เป็นภาษาบาลี ปรากฏอยู่ในตำนานตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๓ คำว่าลครซึ่งกลายมาจากนคร จึงเป็นชื่อสามัญที่ใช้เรียกเมืองเซลางค์ ทั้งยังปรากฏใช้ในศิลาจารึกและพงศาวดารในรุ่นต่อมา ส่วนภาษาพูดจะออกเสียงว่าละกอน มีความหมายเดียวกับคำว่าเมืองลคร หรือ "เวียงละกอน"

นอกจากนี้บางตำนานยังเล่าว่าเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จออกโปรดสัตว์ มาจนถึงเมืองนี้ พระอินทร์ได้ทราบก็เกรงว่าชาวเมืองจะตื่นไม่ทันทำบุญกับ

พระพุทธองค์ จึงแปลงกายเป็นไก่สีขาวชนปลุกชาวเมืองให้ตื่นทันออกมาทำบุญตักบาตร ด้วยเหตุนี้เมืองลำปางจึงได้ชื่อว่า "กุกกฏนคร" อันหมายถึงเมืองไก่ขาว ไก่ขาวจึงเป็นสัญลักษณ์ของเมืองที่เราจะพบตามป้ายชื่อถนน บนสะพาน หรือตามตึกต่างๆ แม้แต่ในขามตราไก่ที่ขึ้นชื่อ

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่า มีชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ของนครลำปางมากกว่า ๓,๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว มีการค้นพบภาพเขียนสีและโครงกระดูกมนุษย์โบราณ ตลอดจนชิ้นส่วนภาชนะดินเผาในสมัยทวารวดี และชิ้นส่วนเครื่องถ้วยสันกำแพง

เวียงเมืองหรือเมืองเซลางคันครเก่าตั้งอยู่ในบริเวณตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองปัจจุบัน ผังเหนือของแม่น้ำวัง มีการพัฒนามาแล้วตั้งแต่สมัยอาณาจักรทวารวดีอยู่ "เวียง" คือ เมืองที่มีการกำหนดเขตตัวรอบขอบชิด โดยการขุดคูน้ำและกำแพงดินล้อมรอบ เมืองเซลางคันครนี้มีฐานะเป็นเมืองหลวงคู่แฝดของอาณาจักรทวารวดี มีพระเจ้าอานันตยศหนึ่ง ในพระราชโอรสแฝดของพระนางจามเทวีผู้ครองอาณาจักรทวารวดีเคยเสด็จมาปกครองนครแห่งนี้ มีพื้นที่เมืองประมาณ ๖๐๐ ไร่ และยังพบเวียงบริวารในอำเภอต่างๆ สำหรับเวียงบริวารที่มีสภาพสมบูรณ์ที่สุด คือเวียงพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งเป็นเวียงทางพระพุทธศาสนา อยู่ที่อำเภอเกาะคาห่างจากตัวจังหวัดลำปางไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร สันฐานของเวียงนี้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีความสมบูรณ์ค่อนข้างมาก มีร่องรอยของกำแพงดิน ๓ ชั้น ระหว่างกำแพงดินเป็นคูน้ำคูขานรอบล้อมเวียงไว้ แต่ปัจจุบันคูน้ำคันดินได้ถูกไถแปรสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรมไปตามกาลเวลา จนแทบจะมองไม่ออกว่าเป็นลักษณะเวียง

เมืองเซลางคันครแห่งอาณาจักรทวารวดีนี้มีผู้ปกครองสืบต่อกันมาตลอด ก่อนที่จะมีการสถาปนาอาณาจักรล้านนาของพระยาเม็งรายที่ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำกกทางตอนเหนือในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๔ พระยาเม็งรายขยายอิทธิพลยกทัพเข้าเขตเข้ามาโจมตีอาณาจักรทวารวดี ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้อันมีเซลางคันครเป็นเมืองที่อยู่ใกล้กัน ในที่สุดได้ยึดเมืองทั้งสองไว้ได้และ มีการแต่งตั้งผู้ครองนครขึ้น เป็นการเปลี่ยนวงศ์ผู้ครองเมืองมาเป็นสายของพระยาเม็งราย ระหว่างนั้นได้สร้างเมืองเซลางคันครขึ้นใหม่ในฐานะของเมืองหน้าด่าน ของอาณาจักรล้านนาสืบมา



อาณาจักรล้านนาเจริญรุ่งเรืองอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งก็อ่อนแอลงและถูกพม่ายึดอำนาจได้เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๐๑ และตกเป็นเมืองขึ้นของพม่ารวมระยะเวลาจนถึง ๒๐๐ ปี แต่ในบางครั้งก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งขณะนั้นเป็นอาณาจักรที่มีความเข้มแข็งอยู่ทางตอนใต้ ร่องรอยอดีตที่แสดงถึงการขยายแผ่อิทธิพลด้านศิลปกรรม คือรูปแบบของศิลปะที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว

ในสมัยที่พม่าครอบครองเมืองต่างๆ ทางภาคเหนือตอนบนพม่าได้ส่งเจ้านายมาปกครองหัวเมืองต่างๆ โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่นครเชียงใหม่ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๒๗๕ ท้าวมหายศผู้ครอบครองเมืองทริภุญไชย ได้ยกทัพมาปราบผู้ที่คิดก่อกบฏชาติบ้านเมืองให้เป็นอิสระจากพม่า ได้ตั้งทัพอยู่บริเวณเวียงธาตุลำปางหลวง ชาวเมืองได้ติดต่อกับหนานทิพย์ช้างพรานป่าผู้กล้าให้ช่วยกู้เอกราชให้แก่ลำปาง ในครั้งนั้นหนานทิพย์ช้างได้ยิงท้าวมหายศตายด้วยปืนใหญ่ ณ บริเวณวิหารหลวง ปัจจุบันหลังพระวิหารหลวงที่รั้วทองเหลืองรอบองค์พระเจดีย์ยังมีรอยรูกะสุนปืนที่หนานทิพย์ช้างยิงท้าวมหายศปรากฏอยู่

ความเจริญของนครลำปางก้าวหน้ามาเป็นลำดับจนกระทั่งในช่วงยุคทองช่วงหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๒๕-๒๔๔๐ สมัยเจ้านรนันท์หทัยขวลิต เจ้าผู้ครองนครองค์ที่ ๙ ตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๕ นครลำปางมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญ ในฐานะของศูนย์กลางการค้าไม้สักภาคเหนือ โดยมีที่ตั้งอยู่บริเวณถนนตลาดเก่า ซึ่งมีอาคารพาณิชย์ ร้านค้า บ้านพักอาศัยของคหบดี ในสมัยนั้นโดยมากแล้วเป็นชาวพม่าที่เข้ามาทำธุรกิจค้าไม้ และได้ตั้งชุมชนที่ท่ามะโอ ณ ตำบลเวียงเหนือ ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงได้สร้างวัดแบบศิลปะพม่าไว้หลายแห่ง

## ศิลปะ

อาจเนื่องมาจากการปฏิสังขรณ์สืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย ศิลปะที่พบในจังหวัดลำปางจึงล้วนแต่เป็นศิลปะสมัยล้านนาไม่พบศิลปะสมัยทริภุญไชย

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่มีพบเห็นได้ตามวัดต่างๆ ในลำปาง มี 3 แบบ คือ แบบพม่า แบบพม่าผสมเชียงใหม่ และแบบล้านนา

สถาปัตยกรรมแบบพม่านั้นได้เข้ามามีอิทธิพลในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕

และรัชกาลที่ ๖ ซึ่งชาวพม่าได้เข้ามาผูกขาดการทำไม้ในภาคเหนือ และส่งไม้ไปขายยังภาคกลางและต่างประเทศ ชาวพม่ามีคติอยู่ว่าเมื่อรวยแล้วต้องสร้างวัดหรือนุรณะวัดเก่าเพื่ออุทิศให้รุกขเทวดาที่อาศัยอยู่ในไม้ใหญ่อันถูกโค่นเพื่อเป็นการล้างบาป วัดแบบพม่าที่พบในลำปาง ได้แก่ วัดศรีชุม วัดป่าฝาง วัดม่อนจำศีล วัดม่อนบุญรักษ์ และวัดศรีทองเมือง ซึ่งสร้างวิหารเป็นรูปยอดปราสาทแบบเดียวที่เมืองมณฑลเลยในพม่า ดังเช่นวิหารใหญ่วัดศรีทองเมือง เป็นต้น เป็นวิหารจำหลักไม้ท่ายอดหลังคาซ้อนเป็นชั้นๆ มีลวดลายจำหลักไม้ที่นิยมในสมัยรัชกาลที่ ๖ เรียกว่าเรือนไทยติดลูกไม้ หรือที่ฝรั่งเรียกว่า แบบขนมปังขิง(Ginger Bread) คือไม้ฉลุที่ขายคาเป็นลายย่อย ลูกไม้ช่องลมก็ฉลุรูปเป็นลายเช่นกันและยังมีลายฉลุตามส่วนต่างๆ ของอาคารอีกมากมาย เช่น ทางขึ้นวิหารวัดศรีชุม ฉลุลายได้หน้าจั่วได้อย่างวิจิตร เป็นการอวดฝีมือของช่างฉลุ ในยุคนั้นว่าทำงานอย่างประณีต ซึ่งเป็นศิลปะพม่าผสมฝรั่งที่นิยมทำกันมากในภาคเหนือ

สถาปัตยกรรมแบบเชียงใหม่ที่ลำปางจะเก่าแก่ยิ่งกว่าที่พบในเชียงใหม่ เพราะสถาปัตยกรรมไม้ในเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะได้รับการปฏิสังขรณ์ขึ้นจากรูปแบบเดิมที่ชำรุดทรุดโทรม ส่วนที่ลำปางล้วนเป็นของเก่าทั้งสิ้น ดังเช่นวิหารน้ำแต้มที่วัดพระธาตุลำปางหลวงมีภาพเขียนปูนเก่าร่วมกับสมัยอยุธยา ประติมากรรมด้านหน้าวัดมีลวดลายปูนปั้นประดับเป็นศิลปะเชียงใหม่รุ่นเก่า ชุ่ม/ประตูดัด ไหลหิน และ ประตูดัดบ้านเวียง กลางเมืองเถินในลำปาง ก็เป็นศิลปะแบบเชียงใหม่เช่นกัน และยังมีประตูดัดล้อมแรดซึ่งเป็นศิลปะดั้งเดิมของล้านนาที่สมควรจะถนอมรักษาไว้อย่างดีที่สุด

สถาปัตยกรรมแบบล้านนา พระวิหารหลวงวัดไหล่หิน และวัดปางยางคอก เป็นพระวิหารรุ่นเก่าขนาดย่อม ลักษณะโปร่งด้านหน้าและด้านข้าง ส่วนด้านหลังทึบ ประดิษฐานมณฑปหรือพระพุทธรูป เป็นวิหารเก่าแก่ของล้านนาที่กะทัดรัดแต่งงดงามน่าดูยิ่ง

สำหรับผู้ที่สนใจทางศิลปะ ควรจะแวะวัดลำปางหลวงและวัดพระแก้วดอนเต้า ซึ่งได้รวบรวมศิลปะวัตถุจากที่ต่างๆ และจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัด ในพิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวงจะมีศิลปะวัตถุแบบล้านนาเป็นส่วนใหญ่ เช่น เครื่องเขิน ตะลุ่มแบบโบราณรูปทรงแปลกๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คานหาบ ตู้พระไตรปิฎก และแบบจำลองปราสาทงานไม้รูปสัตว์ต่างๆ



พิพิธภัณฑ์ของวัดพระแก้วดอนเต้าส่วนใหญ่มีรูปจำหลักไม้เทวดาและม้านั่ง  
แปลกๆ ส่วนศิลปะล้านนามีแบบจำลองวิหารเจดีย์กับเตียงตั้งรูปและลายแปลกๆ

## ภูมิศาสตร์

ลำปางมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อเชียงรายและพะเยา ทิศใต้ติดต่อ  
สุโขทัยและตาก ทิศตะวันออกติดต่อแพร่ และทิศตะวันตกติดต่อเชียงใหม่และ  
ลำพูน รวมเนื้อที่ทั้งจังหวัด ๑๒,๕๓๓ ตารางกิโลเมตร

ลำปางเป็นเมืองในหุบเขารูปแอ่งกระทะรายล้อมด้วยเทือกเขาสูงชันบาง  
ส่วนผุดเป็นแนวหินแกรนิตบนเทือกเขาผีปันน้ำด้านตะวันตก ในบางยุคเกิด  
การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกอย่างรุนแรงจนทำให้เกิดแอ่งที่ราบขนาดใหญ่  
และทิวเขามากมายทับซ้อนกัน เมื่อผ่านกาลเวลามายาวนานส่วนที่เป็นแอ่งก็  
กลายเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ เกิดการทับถมของตะกอนดินและซากพืชซาก  
สัตว์จนเป็นผืนดินที่ราบ แหล่งน้ำมัน และถ่านหินลิกไนต์แทรกตัวอยู่ใน  
อำเภอแม่เมาะ บริเวณตอนกลางของเมืองลำปาง

บริเวณที่ราบภูเขาสูงและที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำอัมปเป็นที่ราบดิน  
ตะกอนเก่า ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และมีแม่น้ำวังไหลผ่าน  
ทำให้บริเวณตอนกลางของจังหวัด อำเภอแม่พริก อำเภอเถิน และบางส่วนของ  
อำเภอสบปราบเป็นแหล่งทำเกษตรกรรมตลอดทั้งปี ส่วนบริเวณอำเภอเมือง  
อำเภอเกาะคา อำเภอแม่ทะ อำเภอวัง อำเภอห้างฉัตร และบริเวณตอนกลาง  
ของอำเภอแจ้ห่มจะเป็นที่ราบสูงและภูเขาสลับซับซ้อน บริเวณตอนบนและ  
พื้นที่โดยรอบจังหวัด ด้านอำเภอวังเหนือ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอวัง และ  
บริเวณตอนใต้ของอำเภอแจ้ห่มส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ปกคลุมด้วยผืนป่าอุดม  
สมบูรณ์อันเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของเมืองลำปาง

ด้วยลักษณะพื้นที่ซึ่งเป็นแอ่งกันกระหัดดังกล่าว จึงทำให้มีอากาศ  
อบอุ่นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตก  
เฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีอากาศแตกต่างกันมากตาม  
ฤดูกาล ฤดูหนาวค่อนข้างหนาวจัด ฤดูร้อนยาวนาน

## การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ ถึงกิโลเมตรที่ ๕๒

แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๒ ผ่านสิงห์บุรี ชัยนาท เข้านครสวรรค์  
แล้วแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๑ ผ่านกำแพงเพชร ตาก ตรงเข้าสู่  
จังหวัดลำปาง รวมระยะทางทั้งสิ้น ๕๙๙ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๗  
ชั่วโมง หรือจะใช้เส้นทางสายใหม่จากพิษณุโลกเข้าเด่นชัยและลำปางได้

รถโดยสารประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด จัดบริการรถโดยสาร  
ธรรมดาและปรับอากาศ ไปลำปางทุกวัน รายละเอียดติดต่อที่ โทร. ๐ ๒๔๓๖  
๒๘๕๒-๖๖ หรือ website : [www.traco.motc.go.th](http://www.traco.motc.go.th) และที่สถานีขนส่งลำปาง  
โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๗๔๑๐ นอกจากนี้ ยังมีบริษัทเอกชนบริการรถประจำทางไป-  
กลับ ระหว่างกรุงเทพฯ-ลำปาง ได้แก่ บริษัท วิริยะทัวริส กรุงเทพฯ โทร.  
๐ ๒๔๓๖ ๒๘๒๗ ลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๓๗๓ และ บริษัทนิ่ววิริยะทัวริส  
กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๔๓๖ ๒๒๐๕-๖ ลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๕๘๙๙

จากสถานีขนส่งลำปางที่ถนนพหลโยธินมีรถโดยสารธรรมดาและ  
ปรับอากาศไปยังจังหวัดเชียงราย แพร่ และน่าน นอกจากนี้ยังมีรถจาก  
เชียงใหม่วิ่งผ่านลำปาง ไปยังทุกจังหวัดในภาคเหนือและบางจังหวัดในภาค  
ตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ขอนแก่น อุดรธานี อุบลราชธานี นครราชสีมา เป็นต้น

รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย จัดบริการรถด่วน รถเร็วและรถ  
ธรรมดา จากกรุงเทพฯ ไปลำปางทุกวัน รายละเอียดสอบถามได้ที่ หน่วย  
บริการเดินทาง โทร. ๑๖๙๐, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๑๐, ๐ ๒๒๒๓ ๗๐๒๐ และที่  
สถานีรถไฟลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๗ ๑๐๒๖ หรือ website : [www.srt.moc.go.th](http://www.srt.moc.go.th)

เครื่องบิน มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ ทุกวัน รายละเอียดสอบถามได้ที่  
บริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน โทร. ๑๕๖๖, ๐ ๒๒๘๐ ๐๐๖๐, ๐ ๒๖๒๘  
๒๐๐๐ การบินไทยลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๐๗๗, ๐ ๕๔๒๑ ๘๘๙๙ และ  
ท่าอากาศยานลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๖๒๕๘

## ระยะทางจากตัวเมืองไปยังอำเภอต่างๆในจังหวัดลำปาง และท่ารถในตัวเมือง

แม่เมาะ	๔๐ กม.	ท่ารถ	ถ.พิพวรรณสี่แยกร้านขายยาไทยโฮสเทล
วัง	๘๓ กม.	"	ตรงข้ามวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง
แจ้ห่ม	๕๒ กม.	"	ถ. พิพวรรณ



แยกซอยข้างธ. นครหลวงไทย		
เมืองปาน	๖๙ กม.	" ถ.บุญวาทย์
วังเหนือ	๑๐๗ กม.	" ถ.ทิพวรรณ
แยกซอยข้างธ. นครหลวงไทย		
ห้างฉัตร	๑๖ กม.	" ท่าแยกทอนาฬิกา
เกาะคา	๑๕ กม.	" ถ. รอบเวียง ใกล้ ธ. กลิกรไทย
เสริมงาม	๓๙ กม.	" ถ. สนามบินข้างโรงเรียนบุญวาทย์
แม่ทะ	๒๗ กม.	" ถ. ทิพวรรณ สี่แยกศรีชุม
สบปราบ	๕๔ กม.	" ตรงข้ามศาลจังหวัดด้านประตูชัย
เถิน	๙๖ กม.	" ตรงข้ามศาลจังหวัดด้านประตูชัย
แม่พริก	๑๒๕ กม.	" ถ. บุญวาทย์
ข้างศาลากลางจังหวัดหลังเก่า		

## ชมเมืองบนรถม้า

นับเวลาย้อนหลังไปช่วง ๘๐ ปีที่แล้ว สมัยของเจ้าบุญวาทย์วงศ์มานิต ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๕ การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ยังพัฒนาไม่ถึงนครลำปาง รถม้าเป็นพาหนะชนิดเดียวที่ได้รับความนิยมในการเดินทางสูงสุดและสามารถใช้บรรทุกของหรือสินค้า รถม้าคันแรกได้ถูกซื้อมาจากกรุงเทพฯ ขณะนั้นทางกรุงเทพฯ มีรถยนต์ใช้มากขึ้น บทบาทของรถม้าลากรในกรุงเทพฯ จึงลดน้อยลง รถม้าจึงได้ถูกนำมาใช้ที่นครลำปางและยังได้กระจายไปสู่เมืองหลักของภาคต่างๆ ได้แก่ นครราชสีมาของอีสาน นครศรีธรรมราชของภาคใต้ นครเชียงใหม่ เชียงราย เมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองแม่ฮ่องสอนของทางภาคเหนือ แต่ด้วยเหตุใดไม่ปรากฏ ผู้ประกอบการรถม้าในเมืองดังกล่าวจึงเลิกกิจการไป คงเหลือแต่เฉพาะจังหวัดลำปางแห่งเดียวที่ยังคงใช้รถม้าอยู่ トラบาจนกระทั่งทุกวันนี้

ในสมัยหนึ่งรถม้ามีบทบาทอย่างมากในนครลำปาง มีรถม้าที่เรียกกันว่ารถม้าเท็กซี่ คอยรับผู้โดยสารจากสถานีรถไฟเข้าสู่ตัวเมืองนครลำปาง ทั้งไปรับพัสดุภัณฑ์จากสถานีรถไฟมาส่งที่ทำการไปรษณีย์ เป็นรถรับส่งนักเรียนของให้พ่อค้าแม่ค้าเรือไปจนถึงพาคนเจ็บไปโรงพยาบาล ทุกวันนี้มีรถม้าเหลืออยู่ไว้เพื่อการบริการนักท่องเที่ยว ทางจังหวัดได้จัดเส้นทางสำหรับรถม้า

โดยเฉพาะเลาะเลียบบแม่น้ำวังโดยสมาคมรถม้าลำปางกำหนดค่าโดยสารแน่นอนไว้ ๓ อัตรา คือ รอบเมืองเล็ก ๑๕๐ บาท รอบเมืองใหญ่ ๒๐๐ บาท หรือเช่าชั่วโมงละ ๓๐๐ บาท คิวจอดรถม้าอยู่ที่หน้าศาลากลางหลังเก่า บริการระหว่างเวลา ๐๖.๐๐-๑๖.๐๐ น. ส่วนบริเวณหน้าโรงแรมทิพย์ช้างลำปาง โรงแรมเวียงลคอร และโรงแรมลำปางเวียงทอง บริการระหว่างเวลา ๐๖.๐๐-๒๓.๐๐ น.

เส้นทางรอบเมืองเล็ก ขึ้นที่ศาลากลางเก่าจะเลี้ยวซ้ายตรงสามแยกเข้าถนนทิพย์ช้าง สองฟากถนนมีร้านค้าที่เป็นตึกแถวเก่าๆ ให้ชมก่อนจะเลี้ยวซ้ายที่สามแยกการไฟฟ้าจะเห็นแม่น้ำวังไหลขนานไปกับถนนทางด้านขวา ผ่านท่าแยกทอนาฬิกา ซึ่งเปรียบเสมือนจุดศูนย์กลางของเมืองนักท่องเที่ยวมักถ่ายภาพคู่กับรถม้าเป็นที่ระลึกกันที่จุดนี้ จากนั้นรถม้าจะพาเข้าถนนบุญวาทย์อันเป็นย่านใจกลางธุรกิจการค้า ตึกแถวสองฟากเป็นสิ่งที่ก่อสร้างสมัยใหม่และมาสิ้นสุดตรงจุดเดิม ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที

เส้นทางรอบเมืองใหญ่ขึ้นที่ศาลากลางเก่าเป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางรถม้ารอบเมืองเล็กไปจนถึงสามแยกการไฟฟ้า แต่ไม่เลี้ยวซ้ายไปทอนาฬิกาจะตรงไปตามถนนวังขาเลียบบแม่น้ำวัง ผ่านบ้านไม้เก่าชื่อบ้านมะเก่าทางด้านซ้ายมือ ผ่านสวนสาธารณะเขลางค์นคร เลี้ยวซ้ายข้ามมาผ่านย่านตลาดอัศวินซึ่งเป็นแหล่งบันเทิงยามค่ำคืนที่คึกคักบนถนนท่าคร่าวน้อย ผ่านท่าแยกทอนาฬิกาเข้าถนนบุญวาทย์ สิ้นสุดทางที่จุดเดิม ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที หากเช่าเป็นชั่วโมง นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางชมเมืองได้ตามความต้องการ เช่น ข้ามแม่น้ำวังบนสะพานรัชฎาภิเศก ชมบ้านสาเกน ชมวัดต่างๆ และนมัสการหลวงพ่อกษเม ชเมโก

อีกเส้นทางหนึ่งคือชมย่านตลาดเงินบนถนนตลาดเก่า ซึ่งเป็นถนนเศรษฐกิจในอดีตที่ยังคงสภาพอาคารตึกแถวแบบโบราณไว้ทั้งสองฟาก บ้านเก่าหลายหลังมีลวดลายไม้ฉลุทั้งงดงาม ชมสถานีรถไฟที่เป็นอาคารแบบโบราณ แวะถ่ายภาพที่ท่าแยกทอนาฬิกาและอาจแวะซื้อผลิตภัณฑ์เซรามิคบริเวณหน้าโรงเรียนเทศบาล ๔ ที่อยู่ใกล้กับทอนาฬิกา ซึ่งมีให้เลือกหลายร้าน

หากสนใจแหล่งทำรถม้า มีหลายหมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งรวมรถม้าและคนขับรถม้า เช่นบ้านวังหม้อ บ้านท่าคร่าวน้อย บ้านศรีบุญเรือง บ้านนาแก้วมเหณี และบ้านนาแก้วมได้



## สถานที่ที่น่าสนใจ อำเภอเมือง

**ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง** ตั้งอยู่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดลำปางด้านตะวันตกเฉียงใต้ หลักเมืองทำด้วยไม้สัก สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยหลักที่หนึ่งสร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๐๐ หลักที่สอง พ.ศ. ๒๔๑๖ และหลักที่สาม พ.ศ. ๒๔๒๙ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ เมื่อสร้างศาลากลางจังหวัดขึ้น ได้นำหลักเมืองมาไว้ที่บริเวณหน้าศาลากลาง และได้มีการสร้างมณฑปครอบหลักเมืองทั้งสามในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เปิดทุกวันเวลา ๐๖.๐๐-๑๘.๐๐ น.

**พระพุทธนิรโรคันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ** ประดิษฐานอยู่ในมณฑปทรงไทยแบบจตุรมุขซึ่งตั้งอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดลำปาง พระพุทธรูปสร้างด้วยโลหะผสมรมดำทั้งองค์ ปางสมาธิ ชาวบ้านเรียก “หลวงพ่อดำ” จัดสร้างโดยกรมการรักษาดินแดนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ มี ๔ องค์ เพื่อนำไปประดิษฐานไว้ ๔ ทิศของประเทศ โดยทางทิศเหนือได้นำมาประดิษฐานไว้ ณ จังหวัดลำปาง นับเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง เป็นที่เคารพสักการะของประชาชน ปัจจุบันพระพุทธรูปองค์นี้ปิดทองเกือบทั้งองค์โดยสาธุชนที่มานมัสการ

**สถานีรถไฟนครลำปาง** สถานีแห่งนี้เปิดรับขบวนรถไฟโดยสารครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๙ ซึ่งตรงกับวันปีใหม่ไทยในยุคนั้น สมัยนั้นมีเจ้ากรมรถไฟเป็นวิศวกรชาวเยอรมัน เมื่อแรกเริ่มมีรถไฟสายเหนือ สถานีรถไฟนครลำปางคือจุดสิ้นสุดของเส้นทาง สถานีนี้ตั้งอยู่สุดถนนสุเรนทร์ บริเวณสี่แยกบ้านสบตุ๋ย อันเป็นจุดเชื่อมต่อกับถนนสามสายแรกในภาคเหนือของประเทศไทย ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลง พื้นที่นาบริเวณชานเมืองมาเป็นพื้นที่เมืองอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับความเจริญที่เพิ่มทวีมากขึ้น เมื่อมีการพัฒนาเส้นทางรถไฟด้วยการขุดเจาะอุโมงค์ขุนตาล ผ่านภูเขาและไปถึงนครเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ นครลำปางจึงเป็นศูนย์กลางการขนถ่ายสินค้า จากกรุงเทพฯ ไปยังภาคเหนือ และลำเลียงสินค้าที่จำเป็นจากภาคเหนือมายังกรุงเทพฯ ส่งผลให้ย่านการค้าสบตุ๋ยแห่งนี้มีความเจริญอย่างมาก อาคารโบราณเหล่านี้ยังคงหลงเหลือเป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมที่คงรายละเอียดของความสวยงามไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อันเป็นสัญลักษณ์ของเมืองลำปางโดยแท้

**วัดศรีรองเมือง** ตั้งอยู่ที่บ้านท่าควั่นน้อย ตำบลสบตุ๋ย ในเขตเทศบาลเมืองด้านทิศตะวันตก เป็นวัดพม่าที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยคหบดีที่ร่ำรวยจากการทำไม้สมัยที่ลำปางเป็นศูนย์กลางการค้าขายและการทำป่าไม้ สถาปัตยกรรมที่สำคัญได้แก่ วิหารไม้ซึ่งมีหลังคาจั่วซ้อนกันเป็นชั้นเล็กชั้นน้อย มียอดแหลม ๙ ยอด แบบศิลปะพม่า เพดานเป็นลายไม้แกะสลัก และเสากลมใหญ่จำหลักกลดลายประดับด้วยกระจกลี ฝีมือประณีต วิจิตรสวยงาม

**วัดศรีชุม** เป็นวัดพม่าที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาวัดพม่าที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด ๓๑ วัด สร้างในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ โดยคหบดีพม่าชื่อ อุโย ซึ่งติดตามชาวอังกฤษเข้ามาทำงานป่าไม้ในประเทศไทย เมื่อตนเองมีฐานะดีขึ้น จึงต้องการทำบุญโดยสร้างวัดศรีชุมขึ้นในเขตตำบลสวนดอก

จุดเด่นของวัดนี้เดิมอยู่ที่ พระวิหาร ซึ่งเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ที่มีศิลปะการตกแต่งแบบล้านนาและพม่า หลังคาเครื่องไม้ยอดแหลมแกะสลักเป็นลวดลายสวยงามมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าได้เกิดเหตุเพลิงไหม้พระวิหารทั้งหลัง เมื่อตอนเช้าตรู่ของวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๕ คงเหลือเพียงไม้แกะสลักทรงซุ้มประตูทางขึ้นวิหารเท่านั้น เป็นลวดลายพรรณพฤกษาลงไปร้ง ปัจจุบันวัดได้รับการบูรณะขึ้นใหม่และยังมีชิ้นส่วนเครื่องประดับอาคารที่ถูกไฟไหม้ไปจัดแสดงไว้ด้านหลังวิหาร วัดศรีชุมได้รับการจดทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔

**การเดินทาง** วัดศรีชุมตั้งอยู่ที่ ถนนศรีชุม-แม่ว้า ตำบลศรีชุม จากถนนพหลโยธินเมื่อถึงโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยแล้ว เลี้ยวซ้ายตรงสี่แยกเข้าถนนศรีชุมไปประมาณ ๑๐๐ เมตร จะพบทางเข้าวัดอยู่ทางด้านขวามือ

**วัดป่าฝาง** หรือ วัดศาสนโชติการาม ตั้งอยู่ที่ ถนนสนามบิน ตำบลหัวเวียง สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยชาวพม่าที่มาประกอบอาชีพการป่าไม้ในจังหวัดลำปาง งดงามด้วยพระเจดีย์ใหญ่สีทองสุกปลั่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากพม่าเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๔ วิหารเป็นเรือนไม้ทั้งหลังขนาดใหญ่ หลังคาซ้อนกันเป็นชั้นๆ แบบพม่า และพระอุโบสถขนาดเล็กหลังคาเครื่องไม้แบบพม่า มีลวดลายเครือเถาปูนปั้นเหนือประตูสวยงาม วัดนี้มีพระสงฆ์พม่าจากเมืองมณฑลเสฉวนมาเป็นเจ้าอาวาสอยู่เสมอ

**วัดไชยมงคล** ตั้งอยู่ที่ถนนสนามบิน ตำบลหัวเวียง เยื้องกับวัดป่าฝาง มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า วัดจองคา พุทธสถานที่เด่นของวัดคือ วิหารเป็น ตัวอาคาร



เป็นตึกสีขาว หลังคาเครื่องไม้แบบพม่า หน้าบันประดับกระจกเป็นรูปเทวดาเสาะประดับด้วยลวดโลหะสีทองชุดเป็นลายเครือเถา ประดับกระจกสีสวยงาม ม่านและระเบียงโดยรอบทำด้วยแผ่นไม้ฉลุฝีมือประณีต ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสำริด มีลักษณะงดงามสร้างจากเมืองมณฑลพะเยา สหภาพพม่า

**พิพิธภัณฑสถานไทย** ตั้งอยู่ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง ถนนนครไชย รวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้านการเงินการธนาคารอาคารพิพิธภัณฑสถานนี้ในอดีตเคยเป็นบริษัทแบงก์สยามกัมมาจลทุนจำกัด สาขาลำปาง สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้คัดเลือกให้อาคารนี้เป็นอาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ธนาคารไทยพาณิชย์ จึงได้ปรับปรุงอาคารดังกล่าวเป็นพิพิธภัณฑสถานไทยขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานอันเอื้อประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ประวัติการก่อกำเนิดธนาคาร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และชั้นล่างได้จัดแสดงสิ่งของต่างๆที่ใช้ในธนาคารในยุคเริ่มก่อตั้ง อาทิเช่น สมุดบัญชีเงินฝาก เคาเตอร์ธนาคาร และเครื่องพิมพ์บัญชี ชั้นบนเป็นห้องพักของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชสมัยเป็นผู้จัดการสาขาที่นี่ ผู้สนใจต้องเข้าชมเป็นหมู่คณะโดยติดต่อที่ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๕๐๖๒, ๐ ๕๔๒๑ ๗๐๖๔, ๐ ๕๔๒๑ ๗๒๕๑

**ชุมชนท่ามะโอ** ตั้งอยู่ทางฝั่งเหนือของสะพานข้ามแม่น้ำวัง บริเวณสะพานแขวงค์ ถนนราชบุรีพัฒนา เป็นชุมชนเก่าแก่ของเมือง มีมาตั้งแต่สมัยที่ชาวพม่าเข้ามาทำการค้าไม้สักกับชาวอังกฤษในจังหวัดลำปาง ในช่วงเวลานั้นได้สร้างบ้านเรือนมากมาย บ้านหลังหนึ่งในจำนวนนั้น คือ บ้านเสานัก

**บ้านเสานัก** เลขที่ ๘๖ ถนนป่าไม้ เป็นบ้านไม้ที่มีเสาไม้สักมากถึง ๑๖ ต้น จึงเรียกว่าบ้านเสานัก (ตามภาษาพื้นเมือง “นัก” มีความหมายว่า “มาก”) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ โดยหม่อมจันเือง ต้นตระกูลจันทรวโรจน์ ลักษณะศิลปะพม่าผสมล้านนา ประกอบด้วยเรือนใหญ่ ซึ่งเป็นเรือนหมู่ มีเสาไม้สักรองรับน้ำหนักบ้านถึง ๑๖ ต้น หน้าบ้านมีต้นสารภี อายุ ๑๓๓ ปี แต่เดิมบ้านเสานักเป็นสถานที่ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ปัจจุบันเปิดให้เข้าชมบ้านและของสะสมต่างๆ และใช้เป็นสถานที่จัดขันโตกและงานพิธีมงคลเข้าชมได้ทุกวัน เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.ค่าเข้าชมพร้อมเครื่องดื่ม ๓๐ บาท สอบถามได้ที่ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๗๖๕๓, ๐ ๕๔๒๒ ๔๖๓๖

**สะพานรัชฎาภิเศก** หรือ สะพานขาว ตั้งอยู่ที่ถนนรัชฎา เจ้าผู้ครอง

นครเป็นผู้ที่ตั้งชื่อจากพิธีเฉลิมฉลองรัชฎาภิเศก สมัยรัชกาลที่ ๕ สะพานรัชฎาเป็นสะพานร่วมสมัยกับยุคอารยธรรมรถไฟมีอายุผ่านสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ มาแล้ว และรอดพ้นจากการโจมตีทิ้งระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตรมาได้ด้วยการทาสีพรางตา และด้วยการอ้างว่าสะพานแห่งนี้ไม่มีประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ของนางลูซี่ สคาร์ลิง อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวิชานารี ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของกองทัพสัมพันธมิตรในขณะนั้น เป็นสะพานไม้เสริมเหล็กที่ชำรุดผุพัง จึงมีการก่อสร้างใหม่เมื่อเดือนมีนาคม ๒๔๖๐ เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีความคงทนมากกว่าสะพานรุ่นเดียวกันที่ไม่เหลืออยู่แล้วในปัจจุบัน ที่บริเวณสะพานมีเครื่องหมายไก่อ้าว และครุฑหลวงประดับไว้ตรงหัวสะพาน

**ตลาดรัชฎา** หรือตลาดหัวขัว อยู่ต้นสะพานรัชฎา เป็นตลาดเช้าที่คึกคักและใหญ่ที่สุดในลำปาง ติดตลาดกันแต่เช้ามีจนถึงเก้าโมงเช้า มีของขายมากมายทั้งกับข้าวพื้นเมือง ขนมพื้นบ้าน ผลไม้ ของสดตามฤดูกาล เช่น ผักแปลกๆ แมลง เห็ด รวมทั้งของฝากไม่ว่าจะเป็นไส้ว้าว ข้าวแต่น แกบหมู หมูยอ ต่อนเย็นจะมีร้านมาขายบ้าง ส่วนใหญ่เป็นขนม และกับข้าวสำเร็จรูป

**ถนนตลาดเก่า หรือ ถนนตลาดจีน**เดิมที่มีชื่อเรียกเช่นนี้เพราะเป็นย่านการค้าของคนจีนยุคแรกๆที่มาทำการค้าบริเวณท่าน้ำวัง ในยุคต่อมาเมื่อชาวพม่าเข้ามาทำการค้าไม้ร่วมกับฝรั่ง จึงได้รับอิทธิพลจากศิลปะการสร้างอาคารแบบยุโรป หากเดินทอดน่องไปตามถนนสายนี้ เราจะได้เห็นอาคารโบราณตลอดจนร้านค้า ที่เป็นอาคารไม้และอาคารตึกปูนไม้ ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์อยู่สองข้างทาง

**วัดประตูป่อง** ตั้งอยู่ที่ ถนนป่าไม้ ตำบลเวียงเหนือ เจดีย์วิหารสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๙ โดยเจ้าญาณรังษี ผู้ครองนครลำปาง โปสธเป็นฝีมือช่างสิบสองปันนา มีลายฉลุผสม วัดนี้มีสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ คือ ประตูเมืองโบราณ (ประตูป่อง) มีซากหอระฆังสมัยพระยาแก้วเลิศครองนครลำปาง เป็นปราการต่อสู้ทัพพม่าครั้งสำคัญ เมื่อพ.ศ. ๒๓๓๐ ในฝั่งเมืองด้านเหนือนี้เป็นที่ตั้งค่ายพม่าที่ยกพลล้อมเมือง ห่างจากที่ตั้งเมืองประมาณ ๘ กิโลเมตร

**วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม** ตั้งอยู่ที่ ถนนสุชาดา ตำบลเวียงเหนือ เป็นวัดเก่าแก่และสวยงาม มีอายุนับพันปี เคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปมหาอมรินทร์นปฎิมากร (พระแก้วมรกต) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๙๗๙ เป็นเวลานานถึง ๓๒



ปี เหตุที่วัดนี้ได้ชื่อว่าวัดพระแก้วดอนเต้า มีตำนานกล่าวว่า พระมหาเถระแห่งวัดนี้ได้พบแก้วมรกตในแดงโม (ภาษาเหนือเรียกว่า หมากเต้า) และนำมาแกะสลักเป็นพระพุทธรูป แต่ต่อมาจึงได้อัญเชิญไปประดิษฐานที่วัดพระธาตุลำปางหลวงจนถึงปัจจุบัน

ปูชนียสถานที่สำคัญในวัดพระแก้วดอนเต้า ได้แก่ องค์พระบรมธาตุดอนเต้า พระเจดีย์องค์ใหญ่ซึ่งบรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า วิหารประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ที่มีอายุเก่าแก่พอๆ กับวัดนี้ นอกจากนี้ยังมีวิหารหลวงที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย วิหารพระเจ้าทองทิพย์สร้างโดยพระนางจามเทวี อายุกว่า ๑,๐๐๐ ปี เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์ศิลปะสมัยเชียงแสน มณฑปหรืออุโบสถศิลปะแบบพม่า วิหารลายคำสุทธารามฝีมือช่างเชียงแสน ภายในมีจิตรกรรมฝาผนัง โดยมีลวดลายทองประดับตามส่วนต่างๆงดงาม เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเชียงแสน และยังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งล้านนาอันเป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัตถุแบบล้านนา เช่น สัตตภัณฑ์ เครื่องถ้วยกระเบื้อง พระพุทธรูป เป็นต้น

การเดินทาง ข้ามสะพานรัษฎาภิเศกแล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนพระแก้วประมาณ ๑ กิโลเมตร จะเห็นยอดพระธาตุเป็นจุดสังเกต

**สถานปฏิบัติธรรม-มณฑป หลวงพ่อเกษม เขมโก** สำนักสุสานไตรลักษณ์ ตั้งอยู่ชานเมืองลำปาง ตามทางสายลำปาง-แจ้ห่มประมาณ ๑ กิโลเมตร ไปเส้นทางเดียวกับวัดเจดีย์ขาวหลัง แต่ถึงก่อนประมาณ ๕๐๐ เมตร เมื่อไปถึงจะพบรูปปั้นหลวงพ่อกษมขนาดใหญ่ที่สังเกตเห็นได้จากถนนภายในบริเวณมีมณฑปลักษณะเป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ มีรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงพ่อกษม เขมโก เกจิอาจารย์ซึ่งมีผู้เคารพนับถือเป็นจำนวนมาก นั่งขัดสมาธิขนาดเท่ารูปจริง เพื่อให้ประชาชนเคารพสักการะ และบริเวณหน้ามณฑปมีสถานที่เข้าพระเครื่อง ส่วนกุฏิของหลวงพ่อกษมอยู่ด้านข้างมณฑป

**วัดเจดีย์ขาวหลัง** ตั้งอยู่ที่ตำบลตื้นธงชัย ห่างจากตัวเมือง ๑.๕ กิโลเมตร ตามถนนสายลำปาง-แจ้ห่ม คำว่า “ขาว” แปลว่า ยี่สิบ คำว่า “หลัง” แปลว่า องค์ ฉะนั้น วัดเจดีย์ขาวหลัง จึงแปลได้ว่าวัดที่มีเจดีย์ ๒๐ องค์ จากหลักฐานการขุดพบพระเครื่องสมัยทวารวดีไชยที่องค์พระเจดีย์ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าวัดนี้สร้างมานานกว่าพันปี

จุดเด่นของวัดคือ องค์พระธาตุเจดีย์ขาวที่มีศิลปะล้านนาผสมศิลปะพม่า

เชื่อกันว่าหากใครนับได้ครบ ๒๐ องค์ถือว่าเป็นคนมีบุญ ข้างหมู่พระเจดีย์มีวิหารหลังเล็ก ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดปางสมาธิ ศิลปะเชียงแสน ชาวบ้านเรียกว่า “พระพุทธรูปทันใจ” พระอุโบสถหลังใหญ่ซึ่งประดิษฐานพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยที่มีพุทธลักษณะงดงามบานประตูทั้งสามเป็นของโบราณเขียนลวดลายรดน้ำละเอียดสวยงาม เสาซุ้มประตูหน้าต่างประดับลวดลายกระจกลีเป็นลักษณะศิลปะสมัยใหม่ และที่ศาลาการเปรียญเรือนไม้ชั้นเดียวด้านหลังพระอุโบสถเป็นพิพิธภัณฑสถานเขาลงคันครแสดงโบราณวัตถุที่ชาวบ้านนำมาถวาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ชาวบ้านได้ขุดพบพระพุทธรูปทองคำบริสุทธิ์หนัก ๑๐๐ บาทสองสลึง มามอบให้แก่ทางวัดซึ่งพระพุทธรูปองค์นี้ชื่อว่า “พระแสนแซ่ทองคำ” เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสมัยล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ ขนาดหน้าตักกว้าง ๙ นิ้วครึ่ง สูง ๑๕ นิ้ว เป็นพระพุทธรูปทองคำองค์แรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุแห่งชาติ

**วัดม่อนพระยาแช่** ตั้งอยู่ที่ ตำบลพิชัย บนเส้นทางสายลำปาง-งาว จากตัวเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ และเลี้ยวขวาตรงหลักกิโลเมตรที่ ๖๐๕ ประมาณ ๕ กิโลเมตร มีพระเจดีย์ตั้งอยู่บนเนินเขาที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของจังหวัดลำปางได้อย่างชัดเจน ทางวัดได้พัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและรวมกับสำนักงานป่าไม้เขตลำปางจัดให้เป็นวนอุทยานม่อนพระยาแช่ เลี้ยววัดขึ้นไปจนถึงที่ตั้งที่ทำการวนอุทยานเป็นจุดชมวิว และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางอุทยานได้จัดให้มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำห้วยไฉ้ และสามารถพักผ่อนได้ แต่ต้องไปเป็นหมู่คณะ โดยติดต่อล่วงหน้า โทร ๐ ๕๔๒๒ ๖๘๒๘

**วัดพระธาตุเสด็จ** อยู่ห่างจากตัวเมืองไปตามเส้นทางลำปาง-งาวประมาณ ๑๙ กิโลเมตร แยกซ้ายตรงกิโลเมตรที่ ๖๑๗ เข้าไปประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร วัดพระธาตุเสด็จเป็นโบราณสถานอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปาง มีตำนานกล่าวว่าสร้างขึ้นในสมัยพระนางจามเทวี อุโบสถและวิหารต่างๆ ซึ่งเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ ได้รับการบูรณะใหม่ทั้งหมดแต่ยังคงสภาพศิลปะโบราณให้เห็นได้อยู่จนปัจจุบัน กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณสถานของชาติแล้ว

พุทธสถานที่สำคัญคือ องค์พระธาตุเสด็จ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเป็นเจดีย์แบบล้านนา ลักษณะคล้ายพระธาตุลำปางหลวงแต่องค์เล็กกว่า



นอกจากนี้ยังมีวิหารใหญ่ เรียกว่า "วิหารกลาง" ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดปางลีลาองค์ใหญ่มีพุทธลักษณะงดงามนามว่า "หลวงพ่อดำมัญจาคีรี" วิหารหลวงเรียกว่า "วิหารจามเทวี" ประดิษฐานพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ศิลปะเชียงแสน และวิหารพระพุทธรูปพระพุทธรูปชื่อ "พระเจ้าดอองค์อ้วน" เป็นพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย

**เขื่อนกิ่วลม** อยู่ห่างจากตัวเมืองไป ๓๘ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายลำปาง-งาว โดยแยกซ้ายตรงหลักกิโลเมตรที่ ๖๒๓-๖๒๔ เข้าไปอีก ๑๔ กิโลเมตร เขื่อนกิ่วลมอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท แต่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมชลประทาน บริเวณเหนือเขื่อนเป็นอ่างเก็บน้ำเหมาะแก่การล่องเรือหรือแพ เพราะมีทัศนียภาพสวยงาม การล่องแพใช้เวลาอย่างน้อยครึ่งวัน มีสถานที่น่าสนใจ เช่น แหลมขาวเขื่อน ผาเกียง ผางาม ทะเลสาบสบปู หมู่บ้านชาวประมงบ้านสา ฯลฯ ติดต่อบริการล่องแพได้ที่บริเวณเขื่อน

หน่วยงานราชการสามารถเข้าพักที่บ้านพักรับรองของกรมชลประทาน โดยมีหนังสือแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย ๑๕ วัน รายละเอียด โทร. ๐ ๕๔๓๓ ๔๓๔๓, ๐ ๕๔๒๒ ๓๗๗๒ บริเวณสโมสรมีสนามกอล์ฟ ๑๘ หลุมซึ่งเปิดบริการแก่นักกอล์ฟนอกเช่นกัน โทร. ๐ ๕๔๒๕ ๕๑๔๕

สำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปหากต้องการพักค้างคืนสามารถทำได้สองลักษณะ คือ

๑. ล่องแพไปพักที่แพชาวเขื่อน-กิ่วลมรีสอร์ทซึ่งมีที่พักเป็นบังกละตั้งอยู่บนเกาะกลางทะเลสาบ โทร. ๐ ๕๔๓๓ ๔๓๔๓, ๐ ๕๔๒๒ ๓๗๗๒ ต่อ ๑๒๐ (ค่าเช่าเรือทั้งวัน ๒,๐๐๐ บาท จุได้ ๑๐ คน)

๒. ล่องแพและค้างคืนบนแพวังแก้ว ซึ่งเป็นแพติดเครื่องยนต์ หรือค้างคืนที่วังแก้วรีสอร์ท ติดต่ได้ที่ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๓๗๓๓

**สวนสาธารณะหนองกระทิ** ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อแก้ว จากตัวเมืองข้ามลำน้ำวังไปตามเส้นทางสายลำปาง - ห้างฉัตร ประมาณ ๓ กิโลเมตร เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ใกล้ตัวเมืองชาวลำปางนิยมมาทำกิจกรรมต่างๆ เช่น วายน้ำ เล่นเรือถีบ และมีสวนหย่อมสำหรับพักผ่อน มีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการหลายแห่ง

**ชมรมรักสมุนไพรลำปาง** นำสมุนไพรมาทำเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่าย มีสมุนไพรกว่า ๑๕๐ ชนิด ผลิตและบรรจุเอง รวมทั้งสินค้าปลอดสารพิษ มี

บริการอบไอน้ำสมุนไพร นวดแผนไทย ชัดผิวด้วยสมุนไพร สามารถชมขั้นตอนการผลิตได้ทุกวัน ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐-๒๐.๐๐ น. โทร. ๐ ๕๔๓๕ ๐๗๘๗, ๐ ๕๔๓๑ ๓๑๒๘ หรือ website : <http://www.herblpg.com> หรือ <http://สมุนไพรลำปาง.คอม>

**การเดินทาง** ตั้งอยู่ถนนคันเหมือง ตำบลบ่อแก้ว ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๓๐ (ลำปาง-ห้างฉัตร) ประมาณ กม.ที่ ๔ เลี้ยวเข้าซอยโรงเรียนเขลางค์นคร ประมาณ ๒๐๐ เมตร

### อำเภอเกาะคา

**วัดพระธาตุลำปางหลวง** เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองลำปางมาแต่โบราณ ตามตำนานกล่าวว่ามีมาตั้งแต่สมัยพระนางจามเทวี ในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐ ตอนปลาย เป็นวัดไม้ที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย งดงามด้วยสถาปัตยกรรมเก่าแก่มากมายได้แก่

**พระธาตุลำปางหลวง** เป็นพระธาตุประจำปีเกิดของคนปิงลู่ ด้วยเริ่มสร้างในปีฉลูและเสร็จในปีฉลู เช่นกัน ฐานเป็นบัวลูกแก้ว ส่วนองค์เป็นทรงกลมแบบล้านนาภายนอกบุด้วยทองจังโก ยอดฉัตรทำด้วยทองคำ มีลายสลักดุนเป็นลวดลายประจายแบบต่างๆ ลักษณะเจดีย์แบบนี้ได้ส่งอิทธิพลให้พระธาตุทริภุญไชย และพระบรมธาตุจอมทอง ภายในองค์พระเจดีย์บรรจุพระเกศา และพระอัฐิธาตุจากพระนลาฏข้างขวา พระศอกด้านหน้าและด้านหลังที่รั้วทองเหลืองรอบองค์พระธาตุมีกระดูกสันปันที่หนานทิพย์ช้างยิงท้าวมหายศปรากฏอยู่

**วิหารหลวง** วิหารขนาดใหญ่ที่สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๑๙ โดยเจ้าหมื่นคำเป็ก ภายในมีซุ้มปราสาททองเป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าล้านทอง ด้านหลังเป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทันใจ บนแผงไม้คอสองมีภาพจิตรกรรมเก่าแก่งดงามเรื่องทศชาติและพรหมจักร

**วิหารพระพุทธ** ไม่ปรากฏว่าสร้างเมื่อใด และใครเป็นผู้สร้างแต่ประมาณอายุไม่ต่ำกว่า ๗๐๐ ปี เดิมเป็นวิหารเปิดโล่งหน้าบันเป็นลายดอกไม้ติดกระจกสีภายในประดิษฐานพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่เต็มอาคาร ก่ออิฐถือปูน ศิลปะเชียงแสน และยังปรากฏเงาพระธาตุภายในวิหารอีกด้วย



เมื่อหันหน้าเข้าหาวิหารหลวง ด้านขวามือ คือ วิหารน้ำแต้ม หรือ วิหารภาพเขียนสี ("แต้ม" แปลว่า ภาพเขียน) สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๔๔ เป็นวิหารเปิดโล่งที่เก่าแก่ที่สุดอีกหลังหนึ่งทางภาคเหนือ ภายในเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยทั้งดงาม ไม่มีฝ้าเพดาน กำแพงด้านพระประธานเขียนภาพลายทองบนพื้นรักแดง มีภาพจิตรกรรมศิลปะล้านนาบนแผงไม้คอสองที่กล่าวกันว่าเก่าแก่ที่สุด และหลงเหลือเพียงแห่งเดียวในเมืองไทย อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ ลงมา แต่ปัจจุบันภาพเขียนลบเลือนไปมาก และประดิษฐานพระพุทธรูปสัมริดปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑.๒๕ เมตร สูง ๑.๒๕ เมตร

**ซุ้มพระบาท** สร้างครอบพระพุทธรูปไว้ ฐานก่อขึ้นเป็นชั้นคล้ายฐานเจดีย์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๒ ภายในมองเห็นแสงหักเหปรากฏเป็นเงาพระธาตุและพระวิหารในด้านมุมกลับ แต่มีข้อห้ามไม่ให้ผู้หญิงขึ้น

**กุฏิพระแก้ว** เป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต ไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้สร้างและสร้างเมื่อใด แต่ประมาณอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ ปีมาแล้ว

วิหารพระเจ้าศิลาเป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าศิลาซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่เก่าแก่ที่สุดในกรุงละโว้ เมื่อ พ.ศ. ๑๒๗๕ พระบิดาของพระนางจามเทวีมอบให้ประดิษฐานไว้ ณ ที่นี้

**พิพิธภัณฑ์** รวบรวมศิลปวัตถุจากที่ต่างๆที่หาชมได้ยาก เช่นสังเค็ด ธรรมาสัน คานหับ ตู้พระไตรปิฎก เป็นต้น

นอกจากนี้วัดพระธาตุลำปางหลวงยังเป็นที่ประดิษฐาน "พระแก้วดอนเต้า" (พระแก้วมรกต) พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดลำปาง เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ศิลปะล้านนาสลักด้วยหยกสีเขียว ทุกปีจะมีงานนมัสการพระแก้วดอนเต้าในวันเพ็ญเดือน ๑๒ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมวัดพระธาตุลำปางหลวงได้ระหว่างเวลา ๐๗.๓๐-๑๗.๐๐ น.

**การเดินทาง** วัดพระธาตุลำปางหลวงตั้งอยู่ที่ ตำบลลำปางหลวง ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ ๑๘ กิโลเมตร ตามทางหลวงสายลำปาง-เถิน ถึงหลักกิโลเมตรที่ ๕๘๖ เลี้ยวเข้าไปจนถึงที่ว่าการอำเภอเกาะคา จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าไปอีก ๒ กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าอีก ๑ กิโลเมตร

หากเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางสามารถใช้บริการรถสองแถวสีฟ้าที่ถนนรอบเวียงใกล้ตลาดดอมสิน

**วัดเสารัตนพิพพตาราม** (วัดโหล่หินหลวงแก้วช้างยืน) ตั้งอยู่ที่ ตำบลโหล่หิน มีพระวิหารเก่าแก่ฝีมือช่างเชียงตุงเป็นศิลปะแบบล้านนาไทย ประดับลวดลายงดงามทั้งหลัง โดยเฉพาะส่วนหน้าบัน และซุ้มประตูที่มีการก่ออิฐถือปูนประดับรูปปั้นสัตว์ศิลปะล้านนาแท้ ภายในวิหารนอกจากจะมีพระประธานแล้วยังมี รูปปั้นพระมหาเถรานุเถระปฏิญาณภิกขุขนาดเท่าตัวจริงซึ่งปั้นด้วยฝีมือของท่านเอง พระเจดีย์ของวัดโหล่หินก่อสร้างแบบศิลปะล้านนาที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คันทวยที่โรงธรรมเป็นแบบล้านนา คือเป็นรูปคล้ายแผ่นไม้สามเหลี่ยมขนาดใหญ่แล้วฉลุลายให้โปร่งลอยตัว มีแบบแปลกๆกันออกไป เช่นรูปนาค รูปหนุมาน รูปลายเครือเถา

**หอพิพิธภัณฑ์โบราณ** ลานนาวัดโหล่หิน เป็นที่เก็บหอพระแก้ว ซุ้มพระพิมพ์ อาวุธโบราณ และที่โรงธรรมมีโบราณวัตถุเก่าแก่ของล้านนาไทยมีอายุเกินกว่า ๕๐๐ ปี จาร(การใช้เหล็กแหลมเขียน)เป็นภาษาบาลีด้วยอักษรไตเหนือ

**การเดินทาง** จากที่ว่าการอำเภอเกาะคาเข้าทางเดียวกับวัดพระธาตุลำปางหลวง ๑ กิโลเมตร และแยกซ้าย ๖ กิโลเมตร

**วัดพระธาตุจอมปิง** ตั้งอยู่ที่หมู่ ๕ บ้านจอมปิง ตำบลนาแก้ว การเดินทางนั้นใช้เส้นทางเดียวกันกับวัดพระธาตุลำปางหลวง แต่แยกซ้ายตรงที่ว่าการอำเภอไปอีก ๑๗ กิโลเมตร วัดพระธาตุจอมปิงเป็นวัดโบราณ ตามตำนานกล่าวว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าติโลกราชแห่งอาณาจักรล้านนาไทย วัดนี้มีความมหัศจรรย์ของการเกิดเงาสะท้อนเป็นภาพสีธรรมชาติขององค์พระธาตุผ่านรูเล็กบนหน้าตักมาปรากฏบนพื้นภายในพระอุโบสถตลอดเวลาที่มีแสงสว่างทั้งกลางวันและกลางคืน และทางวัดยังจัดที่สำหรับแสดงโบราณวัตถุต่างๆ ที่ขุดพบในบริเวณนี้ด้วย

### อำเภอห้างฉัตร

**วัดปงยางคค** มีวิหารพระแม่เจ้าจามเทวีซึ่งเป็นวิหารไม้เก่าแก่ ภายในประดิษฐานมณฑปปราสาทเก่าที่มีตำนานสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระนางจามเทวี เมื่อ พ.ศ. ๑๒๕๓

**การเดินทาง** จากอำเภอเมืองเข้าสู่ถนนสายห้างฉัตร-เกาะคา ประมาณ ๕ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายไปประมาณ ๑๐๐ เมตร



**ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และ สวนป่าทุ่งเกวียน** อยู่ในความดูแลของฝ่ายอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) แต่เดิม ออป. มีศูนย์ฝึกลูกช้างซึ่งเป็นแห่งเดียวในประเทศไทย อยู่ที่บ้านปางหละ อำเภอองว โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นสถานที่เลี้ยงและฝึกลูกช้างเพื่อให้เชื่อฟังคำสั่งและมีความชำนาญในการทำไม้ขณะที่แม่ช้างไปทำงานในป่า และเนื่องจากมีนโยบายปิดป่าซึ่งทำให้ช้างต้องว่างงาน ศูนย์ฝึกลูกช้างจึงถูกปรับมาเป็นสถานที่ดูแลช้างแก่และเจ็บป่วย

ออป. จึงได้ก่อตั้งศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยขึ้นเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวขึ้น ได้แก่ การแสดงของช้าง มีบริการนั่งช้างรอบบริเวณซึ่งเป็นสวนป่า บริการอาหารเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึก การแสดงช้างมี ๒ รอบในวันธรรมดา คือ ๑๐.๐๐ และ ๑๑.๐๐ สำหรับวันเสาร์, อาทิตย์ และ วันนักขัตฤกษ์ เพิ่มรอบ ๑๓.๓๐ น. มีการอาบน้ำช้างก่อนเวลาแสดง คือ ๐๙.๔๕ น. สำหรับวันธรรมดา และเวลา ๑๓.๑๕ น. ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และนักขัตฤกษ์ ค่าเข้าชมสำหรับทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ ๕๐ บาท เด็ก ๒๐ บาท ส่วนช้างแท็กซี่ หรือบริการนั่งช้างชมธรรมชาติรอบๆ ศูนย์ฯ มีทุกวันในเวลา ๐๘.๐๐-๑๕.๓๐ น. นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้หลายเส้นทาง

ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (tourism awards) ประเภทรางวัลดีเด่นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ปัจจุบันที่ศูนย์ฯ มีโครงการโรงเรียนฝึกควาญช้าง เพื่อฝึกควาญหรือผู้ที่ประสงค์จะเป็นควาญให้สามารถดูแลช้างได้อย่างถูกต้อง มีชาวต่างชาติให้ความสนใจมาสมัครเป็นนักเรียนกันหลายคน

และกิจกรรมใหม่ล่าสุดที่ศูนย์ฯ จัดขึ้นคือ โฮมสเตย์ (Homestay) นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสบรรยากาศธรรมชาติ เรียนรู้วิถีชีวิตที่ผูกพันระหว่างช้างกับคนเลี้ยงช้างอย่างใกล้ชิด เป็นรายการ ๓ วัน ๒ คืน ครั้งละไม่เกิน ๑๘ คน คนละ ๓,๐๐๐ บาท โดยรวมค่าอาหาร ที่พัก บ้านพักโฮมสเตย์มีทั้งหมด ๓ หลัง

ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์ฯ ติดต่อที่ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๘๐๓๔, ๐ ๕๔๒๒ ๙๐๔๒ website: thaielephant.com

นอกจากเรื่องท่องเที่ยวแล้วยังมีสิ่งที่น่าสนใจ คือการใช้พลังงาน

ภายในศูนย์นั้นได้มาจากพลังงานทดแทนในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ จากก๊าซชีวภาพจากมูลช้างเพื่อนำไปใช้ในการหุงต้ม และไฟฟ้าผลิตด้วยเซลล์แสงอาทิตย์

**สวนป่าทุ่งเกวียน** เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวลำปาง มีป่าสนเมืองหนาวและพันธุ์ไม้หายากชนิด ทั้งไม้ดอก ไม้ใบที่มีสีสนสวยงาม อีกทั้งไม้จำพวกตะบองเพชร และปาล์ม ตลอดจนพืชสมุนไพรต่างๆ นักท่องเที่ยวสามารถแคมป์ปิ้งที่นี้ได้ช่วงที่สวยที่สุดเหมาะแก่การพักผ่อนคือเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ดอกบัวตองกำลังบาน เนื่องจากจังหวัดลำปางมีพื้นที่เป็นแอ่งกระทะจึงมีอากาศที่ร้อนกว่าแม่ฮ่องสอน ดอกบัวตองที่ลำปางจึงบานเร็วกว่าที่ดอยแม่อูคอประมาณ ๑๕ วัน ประมาณเดือนตุลาคมมีการจัดกิจกรรมทุ่งเกวียนเมาเท่นไบค์ (mountain bike) และเดือนธันวาคมของทุกปี จะมีการจัดงาน “ดอกไม้นานวันพบช้าง” รายละเอียดติดต่อ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๓๑๒๗

**การเดินทาง** ห่างจากตัวเมืองลำปาง ๒๔ กิโลเมตร ริมทางหลวงหมายเลข ๑๑ (สายลำปาง-ลำพูน) บริเวณกิโลเมตรที่ ๒๘-๒๙ หากโดยสารรถประจำทาง ขึ้นรถจากสถานีขนส่งลำปาง สายเชียงใหม่มาลงที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย

**อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล** เป็นเทือกเขากั้นเขตแดน ระหว่างจังหวัดลำพูนที่อำเภอแม่ทาและจังหวัดลำปางที่อำเภอห้างฉัตรและอยู่กึ่งกลางเส้นทางคมนาคมทางรถไฟ ระหว่างลำปาง-ลำพูน ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑๕๙,๕๕๖ ไร่ ดอยขุนตาลประกอบด้วยป่าไม้หลายลักษณะ มีทั้ง ป่าดงดิบ และป่าสน มี ๔ ยอดเขาจากเชิงดอยถึงยอดสูงสุดต้องเดินเท้าประมาณ ๗ กิโลเมตร

**สภาพป่าของดอยขุนตาล** แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ตามระดับความสูงของพื้นที่เหนือระดับน้ำทะเล

๑. ที่ความสูงระดับต่ำ (๓๒๕-๘๕๐ เมตร) แต่เดิมบริเวณนี้เป็นป่าสัก ปัจจุบันประกอบด้วย ป่าเสื่อมโทรมที่มีไม้ผสมกับไม้ผลัดใบ

๒. ที่ระดับความสูงปานกลาง (๘๕๐-๑,๐๐๐ เมตร) เป็นบริเวณที่ต่อเนื่องระหว่างป่าผลัดใบในระดับต่ำกับป่าดิบสน เกิดเป็นป่าที่ผสมระหว่างป่าดิบกับป่าผลัดใบ โดยพบทั้งสนสองใบ และสนสามใบ

๓. ความสูงระดับยอดเขา (๑,๐๐๐-๑,๓๗๓ เมตร) ป่าบริเวณนี้ส่วนใหญ่



ประกอบด้วยไม้เนื้อแข็งเป็นส่วนใหญ่ และมีสนสามใบปะปนด้วย

สถานที่ท่องเที่ยวและที่พักบริเวณดอยขุนตาล

อุโมงค์ขุนตาลมีวิศวกรช่างเยอรมันมาสำรวจการเจาะอุโมงค์ซึ่งเป็นหินแกรนิต เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ และเสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๑ นับเป็นการเปิดเส้นทางคมนาคมสู่ภาคเหนือที่สำคัญครั้งหนึ่งของไทยเลยทีเดียว แต่อย่างไรก็ดีการเจาะอุโมงค์นี้เป็นการเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่งจนเกิดอุบัติเหตุทำให้เสียชีวิตบ่อยครั้ง คนงานที่มาเป็นกรรมกรรับจ้างขุดเจาะอุโมงค์ส่วนมากจะเป็นชาวอีสานและคนพื้นเมือง

อุโมงค์นี้ขุดทะลุภูเขาบริเวณใจกลางอุทยานฯ ระหว่างจังหวัดลำปางและลำพูน เป็นอุโมงค์รถไฟที่ยาวที่สุดในประเทศไทย มีความยาวทั้งสิ้น ๑,๓๕๒ เมตร รถไฟใช้เวลาวิ่งผ่านอุโมงค์นี้เป็นเวลากว่า ๕ นาที ใช้เวลาสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ ถัดจากอุโมงค์รถไฟไปทางที่ทำการอุทยานฯ ราว ๑,๐๐๐ เมตร มีพลับพลาที่ ๕ เมื่อครั้งเสด็จมาดอยขุนตาล

ย. ๑ ตั้งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ราว ๑,๑๐๐ เมตร ในอดีต “ย” ย่อมาจาก จุดยุทธศาสตร์ และเรียกกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน การรถไฟแห่งประเทศไทยสร้างบ้านพัก ย. ๑ เมื่อพ.ศ. ๒๔๖๐ เคยเป็นที่ประทับพักแรมของกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้งเสด็จมาเป็นแม่เฒ่าในการก่อสร้างอุโมงค์ขุนตาล ปัจจุบันบ้านพักของการรถไฟที่เปิดให้บริการนักท่องเที่ยว มีทั้งหมด ๓ หลัง โดยต้องไปจองด้วยตัวเองที่แผนกท่องเที่ยวสถานีรถไฟหัวลำโพง ในเวลาราชการ สอบถามรายละเอียดที่ การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๖๙๖๔

ย. ๒ ตั้งอยู่ห่างจาก ย. ๑ ประมาณ ๘๐๐ เมตร พื้นที่บริเวณนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ทหารไทย หลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรีซื้อพื้นที่ดังกล่าวและสร้างบ้านพัก ทำสวน เมื่อไปถึงจะเห็นสวนลั่นทมและต้นไม้เมืองหนาว เช่น ลูกแพร์ ลูกพลับและทุเรียน บริเวณ ย. ๒ มีเรือนพักรับรอง ๖ หลัง ผู้สนใจติดต่อจองบ้านพักได้ที่กรมป่าไม้ โทร. ๐ ๒๕๗๙ ๗๒๒๓ และ ๐ ๒๕๗๙ ๕๗๓๔

ย. ๓ อยู่ถัดจาก ย. ๒ ขึ้นไปประมาณ ๓,๖๐๐ เมตร หลังจากสร้างทางรถไฟเสร็จเรียบร้อยแล้วคณะมิชชันนารีอเมริกันคริสตจักรได้มาสร้างบ้านพักในบริเวณนี้และมาพักผ่อนทุกเดือนเมษายนของทุกปี ลักษณะที่พัก

เป็นบ้านไม้หลังใหญ่ มีทั้งหมด ๘ หลัง พร้อมด้วยอุปกรณ์ทำครัว เนื่องจากไม่มีร้านอาหารบริการ ต้องนำอาหารขึ้นไปเอง ปัจจุบันบ้านพักดังกล่าวอยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัยพายัพ ราคา ๗๐ บาท/คน/คืน ติดต่อจองบ้านพักได้ที่ คณะกรรมการขุนตาล วิทยาลัยภาคพายัพ โทร. ๐ ๕๓๒๔ ๑๒๕๕ ในวันและเวลาราชการ นอกจากนี้บริเวณ ย. ๓ ยังมีน้ำตกตาดเหมยที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินไปเที่ยวได้จาก บ้านพัก

ย. ๔ อยู่ถัดจาก ย. ๓ ขึ้นไปอีกราว ๑,๕๐๐ เมตร เป็นยอดสูงที่สุดของดอยแห่งนี้ แม้ระยะจะไม่ไกลกันนักแต่เป็นช่วงที่ชันมาก จุด ย. ๔ นี้เป็นที่ล่องล้อซึ่งเรียกว่าม่อนล่องล้อทำให้เห็นตัวจังหวัดลำปาง จากยอดดอยสามารถมองเห็นทิวทัศน์เบื้องล่างได้เป็นมุมกว้าง ส่วนมากมักนิยมไปเผ้าชมพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้าซึ่งมีความสวยงามน่าประทับใจ

#### การเดินทาง

- โดยรถไฟ เป็นทางที่สะดวกที่สุด สายเหนือลงที่สถานีรถไฟขุนตาล แล้วเดินเท้าขึ้นที่ทำการอุทยานฯ ระยะทางประมาณ ๑.๓ กิโลเมตร

- ทางรถยนต์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ แล้วแยกเข้าสู่อุทยานฯ ดอยขุนตาลระหว่างระหว่างกิโลเมตรที่ ๔๖ และ ๔๗ ซึ่งเป็นถนนลาดยางระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ต่อจากนั้นเป็นถนนลูกรังอีกประมาณ ๘ กิโลเมตร รวมระยะทางประมาณ ๑๘ กิโลเมตร บางช่วงชันมากควรใช้รถสภาพดี

สอบถามรายละเอียดได้ที่อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา ลำพูน ๕๑๑๔๐ โทร. ๐ ๕๓๕๑ ๙๒๑๖

#### อำเภอแม่เมาะ

**เหมืองลิคนัด** อยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะ ไปตามถนนสายลำปาง-เด่นชัย (แพร่) เป็นระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายเข้าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร สามารถเข้ารถสองแถวซึ่งจอดอยู่บริเวณตลาดบริเวณในตัวเมือง ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๓๐ นาที

“ลิคนัด” เป็นถ่านหินประเภทหนึ่งที่มีการค้นพบในบริเวณนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๐ มีปริมาณถึง ๖๓๐ ล้านตัน และมีอายุประมาณ ๔๐ ล้านปี



พื้นที่เหมืองทั้งหมดเป็นของกรมป่าไม้ มีประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ สามารถใช้ได้ อีกประมาณ ๕๐ ปี บริเวณเหมืองมีโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินชนิดนี้เป็นเชื้อเพลิง ตั้งอยู่หลายโรง ถึงแม้โรงที่ก่อจะไม่ได้ใบอนุญาตให้ลงไปบริเวณชุดเจาะ ถ่านหินเพราะมีอันตรายจากวัตถุระเบิดที่ใช้ทำเหมือง แต่กฟผ.ได้จัดทำจุดชมวิวสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสวนหย่อม ตกแต่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับต่างๆ ณ จุดนี้ ซึ่งสามารถมองเห็นการทำงานของรถชุดตักแร่ซึ่งอยู่ห่างออกไปเบื้องล่างได้เป็นมุมกว้าง

ในบริเวณเหมืองมีบ้านพักรับรองของกฟผ. สนามกอล์ฟ และสโมสร สอบถามรายละเอียดได้ที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงไฟฟ้าแม่เมาะ โทร. ๐ ๕๔๒๕ ๒๗๓๐-๑, ๐ ๕๔๒๕ ๒๗๒๔

### อำเภอแจ่ม

**วัดอชชัยคีรี** ตั้งอยู่บนเนินเขาริมถนนสายลำปาง-แจ่ม (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๓๕) บริเวณกิโลเมตรที่ ๕๐-๕๑ ด้านซ้ายมือ มีทางขึ้น ๒ ทางคือ ทางเดินขึ้นบันไดด้านหน้าหรือขึ้นรถขึ้นทางถนนด้านหลัง โบสถ์และเจดีย์เป็นแบบล้านนาอยู่ใกล้เคียงกัน ที่วัดนี้มีปรากฏการเงาสะท้อนพระเจดีย์เป็นภาพสีเช่นเดียวกับวัดพระธาตุจอมปิง เงาพระเจดีย์จะปรากฏอยู่ตรงที่เดิมไม่เคลื่อนย้ายตลอดทั้งวันตราบเท่าที่ยังมีแสงสว่าง นอกจากนี้ภายในโบสถ์ยังเป็นທີ່ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่เรียกว่า "พระศากยมุนีศรีอช" ซึ่งมีความสูง ๕ วา ๒ ศอก เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ เป็นที่นับถือของชาวแจ่มมาก โบสถ์เปิดเวลา ๐๗.๐๐-๑๗.๐๐ น. หากใครสนใจงานศิลปะท้องถิ่น มีลัทธิตันท์ที่ไม่ใช่พุทธศตวรรษที่ ๒๕ สำหรับจุดเทียนบูชาพระประธาน และธรรมมาสน์ไม้ไผ่ศิลปะล้านนา ซึ่งตั้งอยู่ด้านหลังโบสถ์

### อำเภอมืองปาน

**อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน** มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอมืองปาน อำเภอแจ่มและอำเภอมืองจังหวัดลำปาง มีสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีเนื้อที่ประมาณ ๕๔๒ ตารางกิโลเมตร ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างลำปางและเชียงใหม่ ถูกระบุเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวและมีอากาศ

เย็นสบาย คือช่วงเดือน พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

สถานที่ที่น่าสนใจในเขตอุทยานฯ

**บ่อน้ำร้อนแจ้ซ้อน** มีหลายบ่อตั้งอยู่รวมกันในพื้นที่ประมาณ ๓ ไร่ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ สภาพในบ่อน้ำร้อนเต็มไปด้วยโขดหินน้อยใหญ่ น้ำพุร้อนมีกลิ่นกำมะถันอ่อนๆ อุณหภูมิเฉลี่ย ๗๓ องศาเซลเซียส มีบริการห้องอาบน้ำแร่ ๑๑ หลัง ตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ อย่างสวยงาม

**น้ำตกแจ้ซ้อน** อยู่ห่างจากบ่อน้ำร้อนขึ้นไป ๑ กิโลเมตร เป็นธารน้ำตกที่มีแอ่งน้ำรองรับอยู่ตลอดสายมีทั้งสิ้น ๖ ชั้น มีต้นกำเนิดจากขุนห้วยแม่ม่อนอยู่ไหลผ่านหุบเขาสูงชัน นอกจากนี้ยังมีน้ำตกอีก ๒ แห่ง คือน้ำตกแม่ม่อนและน้ำตกแม่ขุน

**เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแจ้ซ้อน** ระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินประมาณ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที โดยเส้นทางจะผ่านจุดสื่อความหมาย ๒๔ จุด ผ่านสภาพป่าและพรรณไม้ที่น่าสนใจหลายชนิด รวมถึงอาจพบสัตว์หายากอย่างนกเขนเทาหางแดงและปลาทุ่งแห่งลำห้วยแม่ม่อนด้วยเช่นกัน เป็นเส้นทางที่เหมาะสำหรับเยาวชนที่ต้องการจะศึกษาธรรมชาติ เยาวชนหรือนักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาพรรณไม้ต่างๆ เช่น ต้นกุ่ม กวาวเครือ หรือ ยางปาย ระบบนิเวศ เช่น วงจรชีวิตหอนรถด่วน และสภาพภูมิศาสตร์โดยรอบลำน้ำพุร้อน อะไรทำให้เกิดบ่อน้ำพุร้อน ทำให้น้ำพุร้อนทำให้ไขแดงสูกแต่ไขขาว เหลว หรือจก้นน้ำแร่ เป็นอย่างไร (จก้นน้ำแร่จะมีซุกในช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม) แอ่งอาบน้ำอุ่นที่เกิดจากน้ำร้อนบ่อน้ำพุร้อนซึ่งมาบรรจบกับน้ำเย็นที่มาจากน้ำตกแจ้ซ้อน ในอดีตชาวบ้านจะแช่อาบในบ่อน้ำอุ่นนี้ สำหรับกิจกรรมต่างๆในอุทยานฯจะใช้ไฟฟ้าที่ผลิตเองจาก โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งจะอยู่ในเส้นทางนี้ด้วย สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ๖๐ กิโลวัตต์ หรือขึ้นรถขึ้นไปดูก็ได้ เป็นระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร แต่ต้องใช้รถขับเคลื่อน ๔ ล้อ เพราะสภาพทางค่อนข้างเลอะและชัน

**เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแม่เปียง** ระยะทางประมาณ ๓.๗ กิโลเมตรเป็นเส้นทางวงรอบเลาะเลียบริมลำห้วยแม่เปียงผ่านจุดสื่อความหมาย ๑๔ จุด ใช้เวลาเดินประมาณ ๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับความสุนทรีย์และความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศน์ ยังจะได้เข้าใจและรู้จักการนำทรัพยากรจากป่ามาใช้ประโยชน์ด้วย เช่น น้ำมันยางสารพัดประโยชน์ที่นำมา



ใช้สำหรับเดินเครื่องยนต์จนถึงทำน้ำมันใส่แผล ไม้ข้าวทกลมที่มีเปลือกบาง เฝาง่าย เมียง(ชา)ที่ใบอ่อนจะนำมาหนึ่งแล้วหมักทำเป็นเมียงนิยมนับประทานเป็นของว่างใช้ต้อนรับแขกทางภาคเหนือของไทย ยอดอ่อนนำมาอบทำให้แห้งแล้วชงกับน้ำร้อนดื่ม เป็นน้ำชา ซึ่งเมียง(ชา)จะมีสารคาเฟอีนออกฤทธิ์เช่นเดียวกับกาแฟ แห้ง ใบใช้ทำอาหารแทนใบตอง หรือนำลำต้นไปตากให้แห้งแล้วสานทำเป็นเลื่อ หรือแม้แต่การสร้างฝายน้ำล้นที่นำไปผลิตไฟฟ้าพลังน้ำสำหรับนำมาใช้ภายในอุทยาน และน้ำที่นำมาใช้ในกระบวนการก็จะปล่อยให้ไหลลงสู่น้ำตกแจ้ซ้อนต่อไป ระหว่างเส้นทางถ้าโชคดีอาจพบหมูป่าและเต่าปูลูที่มีลักษณะไม่เหมือนแต่ทั่วไปและกำลังจะสูญพันธุ์ เต่าปูลูมีหางยาวหัวและขาไม่สามารถหดในกระดองเหมือนแต่ทั่วไป มีความสามารถในการปีนป่ายและกินสัตว์จำพวกปูหรือปลา เป็นอาหาร

ในเส้นทางจะพบน้ำตกก๊วยไฮและน้ำตกแม่เปียง ซึ่งน้ำตกแม่เปียงนั้นมี ๓ ชั้น และชั้นที่ ๓ จะมีความสวยงามที่สุดโดยมีความสูงประมาณ ๑๐๐ เมตร ด้านล่างบริเวณแอ่งรองรับน้ำจากน้ำตกจะมีกล้วยป่าขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไปทำให้มีความงามไปอีกมุมมองเห็น

**ข้อควรปฏิบัติในการเดินศึกษาธรรมชาติ** เพื่อเป็นการรักษาสภาพธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไปและรักษาไว้ให้ผู้อื่นได้มีโอกาสชื่นชมในสิ่งที่เราได้เห็นนักท่องเที่ยวควรเดินในทางที่จัดไว้ เพื่อที่จะไม่ให้ตัวเราเข้าไปทำลายระบบนิเวศโดยไม่รู้ตัว และห้ามทิ้งขยะโดยเด็ดขาด เพราะทำให้บริเวณดูไม่งามตา และยิ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์ป่าด้วย เช่น ขวดแก้วแตก หรือเปลือกพลาสติก หากสัตว์กินเข้าไปจะไม่ย่อยและอาจตายได้

**ห้องอาบน้ำแร่** อุณหภูมิที่ห้องอาบน้ำแร่จะอยู่ที่ระดับ ๓๙-๔๒ องศาเซลเซียส ซึ่งสามารถใช้แช่อาบได้ ประโยชน์ของการอาบน้ำแร่คือ ช่วยบำบัดความเมื่อยล้าของร่างกาย ช่วยให้ระบบไหลเวียนของโลหิตดีขึ้น ช่วยรักษาโรคผิวหนังบางชนิดได้ และยังช่วยบรรเทาอาการของโรคเกี่ยวกับกระดูก แต่น้ำแร่จากที่นี่ไม่สามารถใช้ดื่มได้ เพราะยังมีแร่ธาตุบางชนิดสูงกว่ามาตรฐานที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนนี้สามารถไปเที่ยวได้ตลอดปี แต่ช่วงฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุด

สิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานฯ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนนอกจากจะได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (tourism awards) ปี ๒๕๕๓ ประเภท

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติยอดเยี่ยมในด้านการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติแล้ว สภาพแวดล้อมภายในอุทยานฯ ยังตกแต่งได้อย่างสวยงามไม่แพ้รีสอร์ทเอกชน เหมาะสำหรับผู้ที่จะไปเที่ยวแบบครอบครัว บ้านพักในอุทยานมีด้วยกัน ๑๑ หลัง พักได้หลังละ ๖-๒๐ คนสะอาดและมีเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม หรือหากบ้านพักไม่พอ บริเวณตั้งเต็นท์ที่จัดไว้ก็น่าพักไม่แพ้กัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ บริการไว้ให้ เช่น ไฟฟ้า เตาประกอบอาหาร และห้องน้ำสะอาด ค่ากางเต็นท์คนละ ๓๐ บาท และในอุทยานฯ ยังมีร้านอาหารสวัสดิการบริการ รายละเอียดติดต่อ กรมป่าไม้ โทร. ๐ ๒๕๗๙ ๕๗๓๔, ๐ ๒๕๗๙ ๗๒๒๓ อุทยานฯ แจ้ซ้อน โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๕๐๐๐

**การเดินทางอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน**อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ ๗๕ กิโลเมตร เป็นทางลาดยางตลอด มีให้เลือก ๒ เส้นทาง คือ

- จากสนามบินที่ท่าอากาศยานจังหวัดไปตามถนนสายลำปาง-ห้างฉัตร (สายเก่า) เลี้ยวขวาที่สามแยกบ้านน้ำโหลงไปตามถนนสาย ๑๑๕๗ ลำปาง-ห้วยเป้ง-เมืองปาน ไปประมาณ ๕๕ กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าถนนสาย ๑๒๘๗ เมืองปาน-แจ้ห่ม ไปประมาณ ๒ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าถนนสาย ๑๒๕๒ ช่วงกอม-ปางแฟง อีก ๑๑ กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานฯ

- จากตัวเมืองลำปางไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๓๕ ลำปาง-แจ้ห่ม ระยะทางประมาณ ๕๘ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๘๗ ซึ่งเป็นทางเข้าไปอำเภอเมืองปาน แล้วเลี้ยวขวาที่สามแยก ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๒๕๒ ไปประมาณ ๑๑ กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานฯ ซึ่งอยู่ด้านซ้ายมือ

มีคิวรถโดยสารประจำทางสายลำปาง-แจ้ซ้อนถึงที่ทำการอุทยานฯ อยู่บริเวณถนนตลาดเก่า ราคา ๕๐ บาท จากลำปางมาเที่ยวแรก ๘.๐๐-๑๘.๐๐ น. จากแจ้ซ้อนไม่เกิน ๐๙.๐๐ น. หรือเหมารถมาประมาณ ๓๕๐ บาท ระยะทาง ๖๘ กิโลเมตร

### อำเภอวังเหนือ

**น้ำตกวังแก้ว** เป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งในอุทยานแห่งชาติดอยหลวงซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓ และครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของจังหวัดพะเยา เชียงรายและลำปาง รวม



เนื้อที่ประมาณ ๑,๑๗๐ ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นเขาสูงทอดตัวแนวเหนือ-ใต้ มีดอยหลวงเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด ประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้นและป่าเต็งรังปะปนกัน มีสัตว์ป่าและนกหลายชนิด ที่ทำการอุทยานฯ ตั้งอยู่ที่บริเวณน้ำตกปูแกง อ.พาน จ.พะเยา

**น้ำตกวังแก้ว** เป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดของจังหวัดลำปาง มีชั้นน้ำตกประมาณ ๑๑๐ ชั้น แต่เป็นชั้นใหญ่ ๗-๘ ชั้น เมื่อขึ้นไปถึงชั้นบนสุดของน้ำตกจะพบหมู่บ้านชาวเขาเผ่าเย้าที่บ้านป่าคาหลวง และบ้านล้านซึ่งมีทางขึ้นค่อนข้างชัน ที่น้ำตกวังแก้วยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะสั้น ๑.๔ กิโลเมตร นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงยังมี น้ำตกวังทอง ซึ่งมีลักษณะคล้ายน้ำตกวังแก้ว

ค่าธรรมเนียมเข้าชม เด็ก ๑๐ บาท ผู้ใหญ่ ๒๐ บาท สามารถกางเต็นท์ได้แต่ต้องเตรียมเสบียงไปเอง

**การเดินทาง** ใช้เส้นทางสายลำปาง-แจ้ห่ม-วังเหนือ ระยะทางประมาณ ๑๑๐ กิโลเมตร มีทางเข้าสู่ น้ำตกทั้งสองข้างที่ว่าการอำเภอวังเหนือ จากปากทางเข้าสู่ น้ำตกวังแก้วเป็นระยะทางประมาณ ๒๔ กิโลเมตร สภาพถนนเป็นทางลาดยาง ส่วนทางเข้า น้ำตกวังทองจากปากทางใหญ่ที่เข้ามาจะถึงก่อน น้ำตกวังแก้วประมาณ ๙ กิโลเมตร แต่เส้นทางที่เข้าไปค่อนข้างลำบากเพราะเป็นถนนลูกรัง หากเดินทางโดยรถประจำทางสามารถโดยสารรถสองแถวสีฟ้าสายลำปาง-วังเหนือมาลงหน้าที่ว่าการอำเภอและต้องเช่ารถต่อเข้าไปยังน้ำตก

### อำเภอองาว

**ศาลเจ้าพ่อประตูผา** อยู่ห่างจากตัวจังหวัดลำปางตามเส้นทางสายลำปาง-งาว ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๖๔๙-๖๕๐ ศาลตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ด้านขวามือ เป็นศาลเล็กๆ ก่ออิฐถือปูน ภายในมีรูปปั้นเจ้าพ่อประตูผาและเครื่องบูชามากมาย บริเวณใกล้เคียงมีศาลพระภูมิเล็กๆ มากมายเรียงรายอยู่ ศาลเจ้าพ่อประตูผานี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่สัญจรไปมาบนเส้นทางนี้มักแวะนมัสการและจุดประทัดถวาย

เจ้าพ่อประตูผาเดิมชื่อ พญาขอมือเหล็ก เป็นผู้อยู่ยงคงกระพัน เป็นทหารเอกของเจ้าผู้ครองนครลำปาง ครั้งหนึ่งได้ทำการต่อสู้กับพม่าที่ช่องประตูผาจนกระทั่งถูกรุมแทงตายในลักษณะถือดาบคู่ยืนพิงเชิงเขา ทหารพม่า

กลัวจึงไม่กล้าบุกเข้าไปตีนครลำปาง ด้วยเหตุนี้เอง ชาวบ้านจึงเกิดศรัทธาและเคารพสักการะโดยตั้งศาลขึ้นบูชาเป็นที่นับถือของชาวลำปาง

**แหล่งโบราณคดีค่ายประตูผา** อยู่บริเวณเดียวกับศาลเจ้าพ่อประตูผา ครอบคลุมพื้นที่บริเวณหน้าผาเทือกเขาหินปูนด้านทิศตะวันออก อันเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อประตูผา จุดผ่านสำคัญทางประวัติศาสตร์ของนครลำปาง มีภาพเขียนสีที่กล่าวกันว่ายาวที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อายุกว่า ๓,๐๐๐ ปี แบ่งเป็น ๗ กลุ่ม ภาพบางส่วนค่อนข้างลบเลือนหมดแล้ว หลงเหลือพอให้เห็นได้เพียง ๑,๘๗๒ ภาพ ส่วนมากเป็นภาพมือ คน สิ่งของเครื่องใช้สัตว์ พืช และภาพเชิงสัญลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์โบราณด้วย พื้นที่ใกล้เคียงเป็นที่ตั้งของค่ายฝึกการรบพิเศษประตูผา มีการจัดเดินป่าเชิงอนุรักษ์ กระโดดหอ การฝึกแบบทหาร และวิทยากรนำชมแหล่งโบราณคดีฯ

**อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท** มีเนื้อที่ประมาณ ๗๕๘.๗๕๐ ไร่ ลักษณะเป็นภูเขาสลับซับซ้อนปกคลุมด้วยผืนป่าอุดมสมบูรณ์ของป่าสงวนแห่งชาติ ๙ แห่ง ในอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอเมือง งาว แม่เมาะ และแจ้ห่ม จุดสูงสุดอยู่ที่ยอดดอยแม่ขวัญซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑,๒๕๓ เมตร พื้นที่อุทยานแห่งชาตินี้ยังเป็นทางน้ำไหลลง ทางด้านตะวันตกไหลลงสู่แม่น้ำวัง ทางด้านตะวันออกไหลลงสู่แม่น้ำงาวซึ่งไหลต่อไปสมทบแม่น้ำยม ที่ทางตอนเหนือของอำเภอสองจังหวัดแพร่

ลักษณะภูมิอากาศของอุทยานฯ มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๒๖ องศาเซลเซียส อากาศเย็นที่สุดอยู่ในช่วงเดือนมกราคม ปกติฝนจะตกหนักในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม

พบนกจำนวนมากกว่า ๕๐ ชนิดเช่น นกปีกลายสก็อต นกเขาเขียว นกเขาเปล้าธรรมดา นกเขาเปล้าทางเข้ทางภาคเหนือ เหยี่ยวขาว ฯลฯ มีแมลงหลากหลายชนิด เช่น ผีเสื้อกลางวัน ตัวหนอนดียว กว่างดาว ตัวด้ง เป็นต้น

**แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในอุทยานฯ**

**ถ้ำผาไท**สันนิษฐานว่าถูกค้นพบโดยพรานป่าล่าสัตว์หรือจากการสำรวจเส้นทางหลวงแผ่นดิน ภายในถ้ำเป็นโถงขนาดใหญ่ที่เกิดจากภูเขาหินปูนอายุไม่น้อยกว่าเก้าล้านปี ยาวลึกจากปากถ้ำเข้าไปประมาณ ๑,๑๕๐ เมตร ตลอดเส้นทางอุทยานฯ ได้ติดตั้งไฟให้สว่างเพื่อสะดวกสำหรับเดินชมหินงอกหินย้อยที่มีอยู่มากมายในถ้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ เคยเสด็จ



ประพาสเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ดังปรากฏหลักฐานพระปรมาภิไธยย่อ ปปร. ภายในถ้ำ ค้างคาวจำนวนมากได้อาศัยถ้ำแห่งนี้เป็นที่อาศัย บริเวณใกล้เคียงมีถ้ำโจรและถ้ำเสือที่มีประวัติเก่าแก่ สามารถเดินถึงได้จากถ้ำผาไท

ถ้ำโจร เป็นถ้ำขนาดเล็ก มี ๓ ห้อง งดงามด้วยม่านหินย้อยในแต่ละห้องถ้ำ เล่ากันว่าอดีตเคยเป็นที่อาศัยของโจรมาก่อน

ห่มกฐิเยวมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่อยู่บนภูเขา มีลักษณะคล้ายปล่องภูเขาไฟ น้ำในแอ่งลึกมากจนมองเห็นน้ำในแอ่งเป็นสีเขียว มีปลาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การเดินทาง ใช้เส้นทางรถยนต์จากหมู่บ้านอ้อน เป็นระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร

น้ำตกแม่แจ้ฟ้า หรือน้ำตกตาดเหมย ตั้งอยู่ห่างจากบ้านทุ่งช้าง หมู่ ๑ ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม เป็นทางรถยนต์เข้าไปประมาณ ๘ กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่มีน้ำใสสะอาดไหลลงแอ่งน้ำรองรับลงมาเป็นชั้น มีความสูงรวม ๙ ชั้น แต่ละชั้นงดงามด้วยสายน้ำสีเขียวมรกต ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของน้ำตกบนภูเขาหินปูน

ภาพเขียนประวัติศาสตร์บ้านห้วยหก เป็นภาพเขียนสีแดงของกลุ่มคนเดินเรียงแถว มีอายุประมาณ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ปี เป็นยุคสังคัมเรว่อน และลักษณะของภาพเขียนดังกล่าวไม่ค่อยได้พบเห็นมากนักในประเทศไทย สามารถเดินเท้าจากหมู่บ้านห้วยหก ระยะทางประมาณ ๓.๕ กิโลเมตร

น้ำตกแม่แก้ว อยู่ห่างจากบ้านแม่แก้ว อำเภองาว ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่เกิดจากลำห้วยแม่แก้ว ไหลมาลงจากผาหินเกิดเป็นชั้นน้ำตกทั้งงดงามท่ามกลางไม้ใหญ่มรกต

การเดินทาง ถ้ำผาไทตั้งอยู่บนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ เป็นเส้นทางจากตัวจังหวัดลำปาง-เชียงใหม่ อยู่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๖๖๕ ห่างจากตัวจังหวัดลำปางมาทางจังหวัดพะเยา ประมาณ ๖๕ กิโลเมตร หรือจะเดินทางโดยใช้เส้นทางสาย แพร่-งาว-เชียงใหม่ ก่อนถึงอำเภองาว แยกซ้ายเข้าสู่จังหวัดลำปางประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก อุทยานฯ มีพื้นที่กางเต็นท์และบ้านพักรับรอง ๒ หลัง สำหรับนักท่องเที่ยวประมาณ ๒๕ คน แต่ไม่มีร้านอาหารบริการ นักท่องเที่ยวต้องเตรียมอาหาร และเครื่องนอนไปเอง

ศูนย์ศิลปะชุมชนเมืองงาว หรือ บ้านจางหลวง (ข้างหลวง) ตั้งอยู่ที่

๓๓ หมู่ ๙ บ้านข่อย ตำบลบ้านร้อง ก่อตั้งโดย ครูคำอ้าย เดชดวงตา เป็นที่รวบรวมงานไม้แกะสลักซึ่งเป็นผลงานของผู้ก่อตั้ง เรือนเก็บงานแกะสลักเป็นเรือนไม้หลังใหญ่ดูคล้ายช้าง แทบทุกส่วนของอาคารออกแบบตกแต่งด้วยศิลปะที่กลมกลืน และเคยใช้เป็นที่จัดแสดงผลงานไม้แกะสลักของครูคำอ้าย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ปัจจุบันอาคารหลังนี้ได้ถูกไฟไหม้ไป ทำให้ผลงานถูกไหม้ไฟไปประมาณ ๕๐-๖๐ ชิ้น

ครูคำอ้ายตั้งใจที่จะใช้ที่นี่เป็นโรงเรียนฝึกอบรมและสอนงานศิลปะโดยเฉพาะงานประติมากรรมไม้แกะสลัก เพื่อสร้างอาชีพให้คนในท้องถิ่น โดยศูนย์ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสถาบันจากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้สนใจติดต่อ โทร. ๐ ๕๕๒๒ ๐๓๘๐, ๐ ๕๕๓๖ ๕๒๒๔

การเดินทาง ใช้เส้นทางสายงาว-พะเยา(ทางหลวงหมายเลข ๑) เลี้ยวอำเภองาวไปตามทางหลวงเส้นเดิมประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ศูนย์จะอยู่ทางฝั่งขวามือ หากเดินทางจากตัวเมืองใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง

### อำเภอสบปราบ

อุทยานแห่งชาติดอยจาง มียอดดอยจางเป็นยอดดอยที่สูงที่สุด เคยเป็นสถานีโทรคมนาคมของกองทัพอากาศมาก่อน แต่หลังจากที่กองทัพอากาศสร้างสถานีเรดาร์ที่ยอดดอยอินทนนท์ สถานีที่นี่จึงได้ยกเลิกไป และอุทยานได้เข้ามาดูแลต่อ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ทุกวัน จากบนสันเขามองลงไปเห็นท้องนากว้างใหญ่ของอำเภอสบปราบและอำเภอเกาะคา ทางขึ้นกับทางลงเป็นคนละเส้นทาง ทางลงชันมากและพื้นที่เป็นก้อนกรวดเล็กๆ ขาขึ้นใช้เวลาเดินทำนานกว่า ๕ ชั่วโมง ทางลงจะผ่านสันป่าเกี๊ยะ ซึ่งมีต้นสนสองใบและสนสามใบขึ้นอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณอื่นเหมาะที่จะค้างแรมถ้ามีเวลา

การเดินทางขึ้นยอดดอยจาง ต้องติดต่อเจ้าหน้าที่นำทาง เตรียมเสบียง เต็นท์ ถุงนอน และสัมภาระส่วนตัวไปเอง แต่เพื่อไม่ให้เหนื่อยเกินไปอาจใช้เวลาเดินขึ้น ๒ วัน โดยคืนแรกพักที่สันป่าเกี๊ยะ ซึ่งเป็นป่าสนสองใบและสนสามใบ รุ่งเช้าเดินขึ้นยอด คืนที่สองพักบนยอดดอยจาง สายๆเตรียมตัวเดินลง

บนสันเขาปกคลุมไปด้วยป่าก่อสลัดต้นสนเป็นระยะพื้นล่างเต็มไปด้วยต้นกระเจียวที่ออกดอกสีชมพูในช่วงต้นฤดูฝน ดอกไม้อีกชนิดที่โดดเด่นและทางอุทยานฯ นำไปเป็นสัญลักษณ์ คือ กล้วยไม้พ้ามุ่ย ที่มีสีของดอกสวย



สดกว่าแหล่งอื่นๆในประเทศ

ผากาน อยู่ห่างจากยอดดอยจางประมาณ ๒ กิโลเมตร เป็นทางดิ่งลงเขาตลอด เป็นเส้นทางที่เหมาะสำหรับตุนก เป็นผาหินปูนแหลมคมการปีนขึ้นต้องใช้ความระมัดระวัง จากบนผามองเห็นผืนป่าและทิวเขาทอดตัวยาว ทางด้านหลังมองเห็นยอดดอยจางอยู่สูงกว่าระดับสายตา

จุดชมทิวทัศน์น้ำแม่อาบ บริเวณสองข้างทางถนนสายเถิน-ลี้ ช่วงหลักกิโลเมตรที่ ๑๓-๒๖

น้ำตกแม่อาบข้าง เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝนสูงประมาณ ๑๒ เมตร อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯประมาณ ๒ กิโลเมตร ในท้องที่ตำบลนายาง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

น้ำตกตาดปูหล้า เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ๒ ชั้น มีน้ำเฉพาะในช่วงฤดูฝน อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ๑ กิโลเมตร ในท้องที่ตำบลนายาง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ผาข้างอยู่ตรงข้ามที่ทำการอุทยานฯเป็นภูเขาสูงเล็ก ๆ ริมอ่างเก็บน้ำห้วยเมี่ยง บนเขามองลงมาเห็นอ่างเก็บน้ำ ที่ทำการอุทยานฯ และทิวเขาสลับซับซ้อนเป็นฉากหลัง

นอกจากนี้ยังมีถ้ำและน้ำตกอื่นๆที่เพิ่งจะสำรวจพบแต่ยังไม่ได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ เช่น น้ำตกห้วยแม่ปู้ น้ำตกห้วยค่าฝายอง ถ้ำห้วยแดง ถ้ำกันหอย และถ้ำแม่แก้ว

สิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากยังไม่ได้มีการจัดตั้งเป็นทางการ ทางอุทยานฯจึงยังไม่มีบ้านพักและร้านอาหารบริการ แต่สามารถกางเต็นท์ได้ โดยต้องนำเอง สำหรับเรื่องอาหารการกิน ในตัวอำเภอสบปราบมีร้านอาหารอยู่บ้าง มีตลาดขายของสดตอนเช้ามีดและตอนเย็นหากต้องการซื้อของสดไปทำอาหารเอง ไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึงแต่ตอนกลางคืนใช้ไฟปั่น น้ำใช้ในท้องน้ำเป็นน้ำจากลำห้วยแม่อาบข้าง

การเดินทาง ที่ทำการอุทยานฯตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ตามทางหลวงหมายเลข ๑ ถึงที่ว่าการอำเภอสบปราบ เมื่อเลยไปประมาณ ๕๐๐ เมตร มีทางเลี้ยวซ้ายตรงป้ายนาปราบ (หากมาจากลำปางทางเข้าจะอยู่ทางขวา ระหว่างกิโลเมตรที่ ๕๔๔-๕๕๐) เลี้ยวไปตามถนนคอนกรีตราว ๗.๕ กิโลเมตรจะมีป้ายของอุทยานฯให้เลี้ยวซ้ายไปอีก ๖ กิโลเมตร ถนนช่วงนี้เป็น

ทางลูกรังค่อนข้างสมบูรณ์สมบัน ควรใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อหรือรถปิกอัพ สุดถนนคือที่ทำการอุทยานฯ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำห้วยเมี่ยง

## อำเภอเถิน

อุทยานแห่งชาติแม่ละ ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นกำเนิดของน้ำตกแม่ละ มีพื้นที่ ๓๖๘,๑๒๕ ไร่ หรือ ๕๘๔ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลต่างๆ ในอำเภอเถิน อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง อำเภอสามเงา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงติดต่อกัน โดยมีดอยตั่วจีเป็นยอดเขาสูงสุด มีความสูงประมาณ ๑,๐๒๗ เมตร จากระดับน้ำทะเล สภาพป่าแตกต่างกันไปตามระดับความสูงของพื้นที่ เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าสนเขา และดิบแล้ง ลักษณะและสัณฐานของเทือกเขาในอุทยานจะเป็นที่ราบเป็นแนวยาวไปตามสันเขา มีต้นไม้ขนาดใหญ่และพืชสมุนไพรอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งกล้วยไม้และดอกไม้หายากชนิด ที่นี้ยังมีความหลากหลายทางกายภาพ ทั้งชนิดของดิน และสภาพป่าทำให้พืชและสัตว์ต่างๆอาศัยอยู่หลายชนิด แต่ที่น่าสนใจคือกิ่งก้านบินที่ปัจจุบันจะพบเห็นได้ยาก แต่ยังพบเห็นได้ในอุทยานแห่งชาติแม่ละ ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง พฤศจิกายน จะเป็นช่วงที่ป่างามมากที่สุด เต็มไปด้วยสีส้มของดอกไม้ป่า ยอดเขาจะมีหมอกปกคลุม น้ำตกและลำห้วยจะมีน้ำไหลแรง นักท่องเที่ยวนิยมมาพักผ่อนในช่วงเดือนนี้

แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในอุทยานฯ มีน้ำตกแม่ละ จัดเป็นน้ำตกที่สูงมากแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปาง ที่สำรวจแล้วมี ๑๒ ชั้น ชั้นที่สูงที่สุดมีความสูงประมาณ ๑๐๐ เมตร มีชื่อว่า "ตาดหลวง" แต่ช่วงหน้าแล้งน้ำจะแห้ง นอกจากนั้นยังมีน้ำตกที่รอการสำรวจอีกหลายแห่ง และมีถ้ำอยู่มากมายทั้งที่ทำการสำรวจแล้ว เช่น ถ้ำน้ำผาแง่ม และกำลังจะทำการสำรวจเพิ่มเติม

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีบริการบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์ไว้บริการ

การเดินทาง จากลำปางมาตามทางหลวงหมายเลข ๑ เลยอำเภอเถินมาประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ถึงหลัก กม.ที่ ๔๔๘-๔๔๗ จะมีทางแยกขวามือเข้าโรงเรียนแม่ละวิทยาเข้าไปประมาณ ๕ กิโลเมตร ที่ทางแยกซ้ายมือเป็นทางคอนกรีตไปที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ละ ซึ่งอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำของหมู่บ้าน



หากเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางให้ลงที่ปั๊มน้ำมันจามะ จะมียานยนต์รับจ้าง เข้ามาที่อุทยานฯ ราคาไม่เกิน ๓๐ บาท สอบถามรายละเอียดได้ที่อุทยานแห่งชาติแม่วะ ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ๕๒๒๓๐

### อุตสาหกรรมพื้นบ้าน

**ผ้าทอ** ในบางหมู่บ้านยังมีการทอผ้าด้วยกี่พื้นเมือง โดยใช้ฝ้ายที่ปลูกขึ้นเอง เช่น บ้านหลวง อำเภอแม่ทะที่นิยมทอเป็นผ้าลายเชิง บ้านทุ่งกว๋าว อำเภอเมืองปาน นิยมทอเป็นผ้าลายยก นอกจากนี้ยังมีที่อำเภอแจ้ห่ม และที่บ้านฝ้าย ตำบลพิชัย อำเภอเมือง ซึ่งมีโรงงานทอผ้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากฝ้ายทอมือ

**หมู่บ้านแกะสลักบ้านหลุก** ตั้งอยู่ที่ ตำบลนาคร้าว อยู่ทางที่ว่าการอำเภอแม่ทะไปประมาณ ๒ กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพแกะสลักไม้ ซึ่งไม้ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นไม้ฉำฉา และจามจุรี ผลิตภัณฑ์ที่แกะเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ช้าง ม้า สิงโต กวาง ฯลฯ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมครอบครัวที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา

**เครื่องเคลือบดินเผา(เซรามิค)** เนื่องจากจังหวัดลำปางมีแหล่งดินขาวที่มีคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทยและมีเป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผาขึ้น มีโรงงานผลิตอยู่สองฝั่งเส้นทางเข้าตัวเมืองลำปาง และมีร้านจำหน่ายอยู่ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกรรมวิธีในการปั้นและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ที่โรงงาน

**กระดาสา** ทำมาจากปอสาซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อนชนิดหนึ่ง มีเนื้อเยื่อเหนียวและมีคุณสมบัติในการนำมาทำกระดาสา ประโยชน์ของกระดาสาสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของได้หลายอย่าง เช่น ร่ม โคมไฟ ไม้เขียนดอกไม้แห้งและของที่ระลึกต่างๆ เป็นต้น กระดาสาเป็นอุตสาหกรรมพื้นบ้านแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงคือ บ้านน้ำไทรง

### ร้านขายของที่ระลึก

มีจำหน่ายมากบริเวณห้าแยกหอนาฬิกา หน้าโรงเรียนเทศบาล ๔ ถนนรอบเวียง และที่กาดม่วนใจ๋ตรงสี่แยกทางไปจังหวัดเชียงใหม่ ตามร้านต่างๆ มีขนมตราชูเป็นสัญลักษณ์ของเมืองลำปาง รถม้ายอขนาดเล็กที่เคลื่อนไหวได้

พร้อมสารพัดตกแต่งเหมือนจริง เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเซรามิคหลากหลายรูปแบบ ส่วนร้านขายเสื้อผ้าพื้นเมืองส่วนใหญ่อยู่บนถนนทิพย์ช้างและถนนบุญวาทย์ ของกิน เช่น แหนมเขลางค์ ถนนทิพย์ช้าง แหนมสมศรี ถนนป่าไม้ พวกแคหมู น้ำพริกหนุ่ม ใส่อั่ว หมูยอ หาซื้อได้ตามตลาดอัสควิน ซึ่งเป็นตลาดขายของกินตอนเย็น อยู่ถนนท่าครว่น้อย

### งานประเพณีสำคัญในจังหวัดลำปาง

**งานขันโตกช้าง หรือสะโตกช้าง** จัดขึ้นทุกวันศุกร์-เสาร์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ณ ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ภายในงานจะแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การแสดงของช้างและขันโตกช้าง การรับประทานอาหารและขันโตกของผู้ร่วมงาน

**งานพิธีบวงสรวงเสาหลักเมืองและสืบชะตาเมือง** จัดบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดในเดือนกุมภาพันธ์ นับเป็นประเพณีที่ชาวเมืองลำปางจัดต่อเนื่องทุกปี โดยมีการประกอบพิธีทางสงฆ์ พิธีทางพราหมณ์ และการฟ้อนผีมดผีเม็ง อันเป็นพิธีบูชาผีบรรพบุรุษเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เมืองต่อไป

**งานวันรดไผดม้าลำปาง** จัดขึ้นที่สถานีรถไฟนครลำปาง ในช่วงเดือนเมษายน ทั้งกลางวันกลางคืนในงานมีการแสดงนิทรรศการ กาดมั่ว (ตลาดกับข้าว) ผู้ร่วมงานจะชักชวนกันแต่งกายแบบย้อนยุคไปประมาณ ๘๐ ปีที่แล้ว เมื่อรดน้ำเริ่มเข้ามาในจังหวัดลำปาง และที่สำคัญในงานจะมีรถม้าบริการด้วย

**งานแห่สลุงหลวงและสงกรานต์** ประเพณีสงกรานต์ของจังหวัดลำปางจัดในช่วงวันที่ ๑๒-๑๔ เมษายน ของทุกปี ในวันที่ ๑๒ เมษายน จะมีการจัดขบวนแห่สลุงหลวง (สลุง หมายถึง ชันน้ำ) ขบวนตกแต่งสวยงาม ผู้ร่วมขบวนแต่งกายแบบล้านนาโบราณแทนแทนไปรอบเมือง เพื่อรับน้ำขมิ้นสัปปายะจากประชาชนไปสรงแด่พระแก้วดอนเต้า พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง หลังจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๓-๑๔ เมษายน ก็จะเป็นการทำบุญที่วัด ก่อเจดีย์ทราย การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การเล่นสาดน้ำสงกรานต์ การออกร้านจำหน่ายสินค้า การแสดงมหรสพและการแสดงพื้นเมืองต่างๆ

**งานวันสับประด** จัดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายน มีการประกวดสับประดผลไม้ใหญ่ จำหน่ายและประกวดผลิตภัณฑ์สับประดแปรรูป รวมถึงประกวดธิดาสับประดประจำปี



**งานเทศกาลกินปลา** จัดในช่วงต้นเดือนมีนาคม มีการจัดนิทรรศการปลา ประกวดปลาสวยงาม ตู้ปลาสวยงาม พร้อมทั้งชิมอาหารที่ทำจากปลาหลากหลายชนิด

**งานเดิน-วิ่งมินิมาร์ธลามารธอนแม่เกาะ** จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ที่เหมืองลิ้งไนต์ อำเภอแม่เกาะ แหล่งถ่านหินที่สำคัญของประเทศและของจังหวัดลำปาง

**งานประเพณีล่องสะเปาजारเวียงละกอน** จัดขึ้นช่วงเดือนพฤศจิกายน บริเวณวัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา มีการแห่บั้งไฟ (ทางอีสานเรียกงานบุญบั้งไฟ) ประกวดตีกลองมอชิงที่ชาวบ้านเรียกว่ากลองปู่จา ช่วงค่ำมีงานแสดงแสง-เสียงและกินขันโตก

**งานหลวงเวียงละกอน** จัดขึ้นในช่วงก่อนวันลอยกระทงของทุกปี บริเวณวัดพระแก้วดอนเต้า และวัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นงานที่เน้นการแสดงออกถึงประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวลำปาง มีขบวนแห่ครัวทานตามประเพณีดั้งเดิม โดยขบวนนั้นจะมีการตกแต่ง ด้วยเครื่องใช้ เช่น เสื้อ ถ้วยชาม ช้อน แก้ว ของใช้จำเป็น เป็นเครื่องไทยทานไปถวายวัด

**งานเชรามิคแฟร์** จัดขึ้นทุกวันศุกร์แรกของเดือนธันวาคมของทุกปี เป็นเวลา ๑๐ วัน บริเวณงานอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำปาง กิจกรรมจะประกอบด้วย ขบวนแห่ทางวัฒนธรรมในวันแรกของงาน การจัดนิทรรศการการประกวดผลิตภัณฑ์เชรามิคและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผา

**งานวันดอกไม้บาน** จัดที่สวนป่าทุ่งเกวียน อำเภอห้างฉัตร ในช่วงเดือนธันวาคม ชมขบวนแห่ช้างแบบล้านนา เทพนิพนธ์ชาติ เลือกซื้อสินค้าท้องถิ่น การประกวดโพลีคของคำเมืองและกินอาหารแบบสะโตก

**งานฤดูหนาวและงานกาชาด** จัดในช่วงเดือนธันวาคม มีการออกร้านจำหน่ายสินค้าราคาประหยัดของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน การประกวดนางสาวลำปาง รวมถึงการละเล่นและมหรสพที่น่าสนใจหลายประเภท

## หนังสืออ้างอิง

น. ณ ปากน้ำ ศิลปะโบราณในสยาม สำนักพิมพ์เมืองโบราณ พ.ศ. ๒๕๓๗

น. ณ ปากน้ำ งานไม้จำหลักศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย สำนักพิมพ์เมืองโบราณ พ.ศ. ๒๕๓๗

เสนอ นิลเดช ศิลปะสถาปัตยกรรมล้านนา ด้านสุทธาการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๙

## สิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดลำปาง

### สถานที่พัก

#### อำเภอเมือง

**เขलगค์นคร** ๗๑๙-๗๒๐ ถ.สวนดอก โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๖๑๓๗, ๐ ๕๔๒๒ ๒๘๔๖-๗ จำนวน ๗๕ ห้อง ราคา ๒๑๐-๗๕๐ บาท

**คิม** ๑๖๘ ถ. บุญวาทย์ ข้างวัดสวนดอก โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๕๘๘ จำนวน ๔๐ ห้อง ราคา ๓๒๐ บาท

**เจ.บี.ปาร์ค** กม.ที่ ๙ ถ. พหลโยธิน โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๖๖๖, ๐ ๕๔๓๓ ๔๗๔๕ บ้านเล็ก ๑๐ หลัง บ้านใหญ่ ๔ หลัง ห้องพัก ๒๔ ห้อง ราคา ๕๐๐-๒,๐๐๐ บาท

**ทิพย์ช้าง** ๕๔/๒๒ ถ.ท่าครวน้อย ต.สบตุ๋ย โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๖๕๐๑ -๖ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๕๓๖๒ จำนวน ๑๓๐ ห้อง ราคา ๔๕๐-๗๐๐ บาท

**พิน** ๘ ถ.สวนดอก โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๕๐๙, ๐ ๕๔๒๒ ๒๘๘๔ จำนวน ๕๕ ห้อง ราคา ๔๕๐-๙๐๐ บาท

**ร่มศรีทอง** ๑๔๒ ถ.บุญวาทย์ ต. สวนดอก โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๐๕๔ จำนวน ๓๑ ห้อง ราคา ๒๒๐-๔๐๐ บาท

**รีเจนท์ ลอดจ์ & อพาร์ทเมนต์** ๒๗๙/๓ ถ.พหลโยธิน ต.หัวเวียง โทร. ๐ ๕๔๓๒ ๓๓๘๘ โทรสาร ๐ ๕๔๓๒ ๓๓๘๓ จำนวน ๙๕ ห้อง ราคา ๓๙๐-๕๐๐ บาท

**ลำปางริเวอร์ลอดจ์** ๓๓๐ หมู่ ๑๑ หมู่บ้านลำปางกลาง ต. ชมพู โทร. ๐ ๕๔๓๓ ๖๖๔๐-๑, ๐ ๒๖๔๒ ๕๔๔๗ จำนวน ๖๐ ห้อง ราคา ๑,๒๓๕ - ๑,๗๓๕ บาท



**ลำปางเวียงทอง** ๑๓๘/๑๐๙ ถ.พหลโยธิน ต.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๕๕๐๑-๒, ๐ ๕๕๒๒ ๔๑๒๐, ๐ ๕๕๒๒ ๓๒๘๕, ๐ ๒๗๑๑ ๖๑๗๖-๘ ไทรสาร ๐ ๕๕๒๒ ๕๕๐๓ จำนวน ๒๓๕ ห้อง ราคา ๑,๕๕๐ - ๑,๗๐๐ บาท

**เวียงลคอร** ๑๓๘/๓๘ ถ.พหลโยธิน ต.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๔๔๗๐-๑, ๐ ๕๕๒๒ ๘๐๕๕-๖, ๐ ๕๕๓๑ ๖๔๓๐-๕, ๐ ๒๖๔๑ ๘๕๖๑ ไทรสาร ๐ ๕๕๓๑ ๖๔๒๗ จำนวน ๑๐๐ ห้อง ราคา ๙๐๐-๒,๐๐๐ บาท

**ศรีสง่า** ๒๑๓-๒๑๕/๑-๒ ถ.บุญวาทย์ ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๗๐๗๐, ๐ ๕๕๒๒ ๗๘๑๑ จำนวน ๓๓ ห้อง ราคา ๑๐๐-๑๘๐ บาท

**สากล** ๑๓๙/๙-๑๐ ถ.พหลโยธิน ต.สบตุ๋ย ไทร. ๒๑๗๕๗๓ จำนวน ๕๐ ห้อง ราคา ๑๔๐-๓๐๐ บาท

**อรุณศักดิ์** ๙๐/๙ ถ.บุญวาทย์ ต.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๗๓๔๔, ๐ ๕๕๒๑ ๗๕๓๒ จำนวน ๒๐ ห้อง ราคา ๑๒๐-๒๕๐ บาท

**เอเชียลำปาง** ๒๒๙ ถ.บุญวาทย์ ต.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๗๘๔๔-๗ จำนวน ๗๓ ห้อง ราคา ๔๕๐-๕๕๐ บาท

**๙ มิถุนา** ๒๘๕ ถ.บุญวาทย์ ต.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๑ ๗๔๓๘ จำนวน ๔๘ ห้อง ราคา ๑๔๓-๓๐๖ บาท (พัสดุ, ปรับอากาศ)

**ซูปเปอร์ไฮเติ้ล** ถ.ซูปเปอร์ไฮเวย์ ลำปาง-งาว (ระหว่างสี่แยกสนามบิน และสี่แยกราชภัฏ) จำนวน ๕๐ ห้อง ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๑๕๗๓-๔ ราคา ๘๐-๖๐๐ บาท

**เอ็มอาร์พาเลซ** ถ.มนตรี ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๗๙๑๒ จำนวน ๒ ห้อง ราคา ๓๖๐-๔๐๐ บาท

**คิมซิติ** ถ.ฉัตรไชย ไทร. ๐ ๕๕๓๑ ๐๒๓๘-๔๒ จำนวน ๗๑ ห้อง ราคา ๕๕๐-๒,๐๐๐ บาท

**ทีทีแอนด์ที** ถ.ป่าไม้ ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๕๓๖๑ จำนวน ๙ ห้อง ราคา ๘๐-๒๐๐ บาท

**ริเวอร์ไซด์เกสต์เฮาส์** ถ.ตลาดเก่า ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๗๐๐๕ จำนวน ๕ ห้อง ราคา ๒๕๐-๓๕๐ บาท

#### ที่พักบริเวณเขื่อนกิ่วลม

**แพชาวเขื่อน-กิ่วลมรีสอร์ท** ติดตอ ๑๘๗ หมู่ ๒ ต.พิชัย ไทร.

๐ ๕๕๓๓ ๔๓๔๓, ๐ ๕๕๒๒ ๓๗๗๒ จำนวนบ้านพัก ๕ หลัง ราคา ๕๐๐-๒๐๐๐ บาท คิตรายหัว หัวละ ๖๐๐ บาท (ค่าเช่าเรือทั้งวัน ๒,๐๐๐ บาท จุได้ ๑๐ คน)

**แพวังแก้ว** ๙๑ ตรอกไฟฟ้าเก่า ถ.มนตรี ไทร. ๐ ๕๕๒๑ ๙๓๕๕, ๐ ๕๕๒๒ ๓๗๓๓ จำนวน ๑๔ ห้อง ราคา ๖๐๐-๒,๔๐๐ บาท

**วังริเวอร์รีสอร์ท** บ้านหาดเลี้ยว ก่อนถึงเขื่อนกิ่วลม ๒ กิโลเมตร ไทร. ๐ ๑๘๘๓ ๖๘๕๗, ๐ ๑๘๓๐ ๓๘๔๕, ๐ ๑๘๘๓ ๘๘๖๙, ๐ ๒๓๗๒ ๐๐๒๔ บ้านพัก ๒ หลัง ราคา ๕๐๐-๑,๕๐๐ บาท

#### อำเภอเถิน

**ลานนานคร** บ้านดอนชัย ไทร. ๐ ๕๕๒๙ ๑๔๔๓ จำนวน ๓๖ ห้อง ราคา ๒๐๐-๔๐๐ บาท

**นครเถิน** ๑๘๗ ถ.สายเอเชีย (ลำปาง-ตาก) ไทร. ๐ ๕๕๒๙ ๑๓๗๐-๑ จำนวน ๓๘ ห้อง ราคา ๒๒๐-๔๕๐ บาท

#### อำเภอแจ้ห่ม

**พงษ์จันทร์** ๗๒ ต.หลวงเหนือ จำนวน ๑๐ ห้อง  
**ศรีสมบัติ** ๓๙๔ ถ.วิเศษจุวัฒนา จำนวน ๑๒ ห้อง

#### อำเภอเมืองปาน

**แจ้ซ้อนฮิลล์รีสอร์ท** จำนวน ๕ ห้อง ราคา นอกเทศกาล ๓๐๐ บาท ช่วงเทศกาล ๘๐๐ บาท มาเป็นกลุ่ม หัวละ ๘๐ บาท ไทร. ๐ ๕๕๒๘๙ ๓๕๐๓

#### ร้านอาหาร

##### อำเภอเมือง

**โกเกี้ยวไถ่ย่าง** ๒๖๐/๗๔ ถ.ท่าครว่น้อย ไทร. ๐ ๕๕๒๑ ๘๐๒๖  
**บ้านคำหวาน** ๙๖ ถ.สวนดอก ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๒๓๘๙ (อาหารพื้นเมือง)

**พรมารายณ์** ถ.รอบเวียง หลังเรือนจำ ไทร. ๐ ๕๕๒๒ ๑๑๑๐ (ข้าวหน้าเบ็ด, หมูแดง, ปอเปี๊ยะสด, สุกี้)



**บ้านพลอย** ถ.ซูเปอร์ไฮเวย์ แยกไปเชียงใหม่ ต.ตร.ร.พาณิชย์การ  
ลำปาง โทร. ๐ ๕๔๒๕ ๑๒๐๐ (อาหารตามสั่ง)

**บ้านฝ้าย** ๒๐๖/๒ หมู่ ๒ ถ.พหลโยธิน ต.พิชัย โทร. ๐ ๕๔๒๒  
๔๖๐๒

**บ้านริมน้ำ** ๓๒๘ ถ.ทิพย์ช้าง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๘๖๑ (อาหารพื้นเมือง  
ไทย ฝรั่งเศส)

**แม่แห** ๑๐๑๗ ถ. อุปราษ โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๙๐๔ (อาหารพื้นเมือง)

**ริเวอร์ไซด์** ถ.ทิพย์ช้าง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๘๖๑ (อาหารพื้นเมือง ไทย  
ฝรั่ง)

**รีเจนท์ ลอดจ์ & อพาร์ทเมนต์** ๒๗๔/๓ ถ.พหลโยธิน ต.หัวเวียง  
โทร. ๐ ๕๔๓๒ ๓๓๘๘ เปิด ๑๙.๐๐-๐๒.๐๐ น. (อาหารฮาลาล ไม่มีหมูปน)

**เรือนแพ** ๒๗๐ ถ.พหลโยธิน (ถ.ซูเปอร์ไฮเวย์ลำปาง-เชียงใหม่)  
ต.หัวเวียง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๖๙๗๙ (อาหารตามสั่ง)

**โอชาวัฒนา** ๑๓๖/๓๔-๓๕ ถ.พหลโยธิน โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๑๑๕๓,  
๐ ๕๔๒๒ ๘๐๙๓ (อาหารจีน)

**เขื่อนชมวัง** ถ.ตลาดเก่า โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๒๘๔๕ (อาหารพื้นเมือง)

**๖๔๑** ต.ถ.ซูเปอร์ไฮเวย์ ตรงข้ามสนามบิน โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๓๖๔๑  
(อาหารทะเล)

## ร้านขายของที่ระลึก

### เซรามิค

**กิตติโรจน์ เซรามิค** ๕/๑ หมู่ ๓ ถ.ตันธงชัย อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑  
๘๖๑๒ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๕๗๑๒

**เค เค เซรามิค** ๒๕๔ ถ.พหลโยธิน ต.ชมพู อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑  
๘๓๑๓, ๐ ๕๔๒๒ ๑๕๕๐ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๕๕๘๘

**ชมพูอุตสาหกรรม** ๔๓๑ หมู่ ๕ ถ.พหลโยธิน ต.ชมพู อ.เมือง  
โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๒๙๓๑ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๓๙๓๑

**เซวาลำปาง** ๑๐๗ ถ.พหลโยธิน อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๓๔๔๓,  
๐ ๕๔๒๒ ๘๔๔๓, ๐ ๕๔๒๒ ๗๔๓๓ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๔๔๔๓

**บ.ณ.** ๓๒๔ หมู่ ๖ ถ.พหลโยธิน ต.ชมพู อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒

๑๕๙๘ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๑๕๙๘

**พีชผล** ๖๒ ถ.พหลโยธิน ต.ชมพู อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๔๓๒  
โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๔๐๘๐

**ศรีสวัสดิ์ เซรามิค** ๓๑๖ หมู่ ๑ ถ.พหลโยธิน ต.ชมพู อ.เมือง โทร.  
๐ ๕๔๒๒ ๕๕๓๑-๒ (ข้ามตราไก่)

**แสงอรุณ** ๒๙ ถ.นากว่มเหนือ ต.ชมพู อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒  
๒๘๑๕-๖ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๔๘๑๕

**อินทรา เซรามิค** ๓๘๒ ถ.ลำปาง-เด่นชัย ก.ม. ที่ ๑ อ.เมือง โทร. ๐  
๕๔๒๒ ๔๓๘๒, ๐ ๕๔๒๒ ๑๑๘๙ โทรสาร ๐ ๕๔๒๒ ๑๒๒๗

### ผ้าฝ้าย

**บ้านฝ้าย** ๒๐๖/๒ หมู่ ๒ ถ.พหลโยธิน ลำปาง-เชียงใหม่ ต.พิชัย  
อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒ ๔๖๐๒

### แหนม

**แหนมเซลาด์** ๑๖๘ ถ.ทิพย์ช้าง อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑ ๗๐๓๗  
**แหนมสมศรี** ๑๔๖ ถ.ป่าไม้ ต.เวียงเหนือ อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒  
๔๐๖๑

## กุนเชียง, หมูหยอง, หมูแผ่น

**ตั้งเชียงหลี่** ๕๗ ถ.ประสานไมตรี ต.สบตุ๋ย อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑  
๗๓๖๔

**ห่งเฮงกี้** ๖๓-๖๕ ถ.ประสานไมตรี ต.สบตุ๋ย อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒  
๓๖๘๗

**เล่าฮั่วกี้** ๖๑ ถ.ประสานไมตรี ต.สบตุ๋ย อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๑  
๗๔๘๙

**เล่าฮั่วกี้จัน** ๖๗ ถ.ประสานไมตรี ต.สบตุ๋ย อ.เมือง โทร. ๐ ๕๔๒๒  
๓๗๗๑

**ตลาดกลางสินค้าเอนกประสงค์** จำหน่ายสินค้าผลิตผลและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น



ตั้งอยู่ที่

๑. ตลาดกลางที่ อ.จาว อยู่ที่ ถ. ลำปาง-พะเยา-เชียงราย
๒. ตลาดกลางที่ อ.ห้างฉัตร อยู่ที่ ถ. ลำปาง-เชียงใหม่ ใกล้โรงเรียน

ผลสำรวจภาค ๕

หมายเลขโทรศัพท์ที่ควรทราบ

ไปรษณีย์เมืองลำปาง	๐ ๕๔๒๒ ๔๐๖๙
โรงพยาบาลเทศบาลเมืองลำปาง	๐ ๕๔๒๒ ๓๖๒๕-๓๑
โรงพยาบาลเชลียงค์	๐ ๕๔๒๒ ๕๑๐๐-๓
สถานีตำรวจภูธร อ.เมืองลำปาง	๐ ๕๔๒๑ ๗๐๑๗
สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	๐ ๕๔๒๒ ๔๘๔๕
สำนักงานจังหวัดลำปาง	๐ ๕๔๒๑ ๘๘๐๐
ศูนย์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	๐ ๕๔๒๑ ๘๘๒๓
เทศบาลเมืองลำปาง	๐ ๕๔๒๑ ๙๒๑๑-๗

ข้อมูลรายละเอียดที่ระบุในเอกสารนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้  
**สงวนลิขสิทธิ์** หากนำไปจัดพิมพ์เพื่อการจำหน่าย

จัดทำโดย

งานพัฒนาข่าวสาร  
กองบริการท่องเที่ยว  
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย  
สำนักงานภาคเหนือ เขต ๑

๑๐๕/๑ ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ตำบลวัดเกต

อำเภอเมือง เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

โทร. ๐ ๕๓๒๔ ๘๖๐๔, ๐ ๕๓๒๔ ๘๖๐๗, ๐ ๕๓๒๔ ๑๔๖๖

โทรสาร ๐ ๕๓๒๔ ๘๖๐๕

Email: tatchmai@tat.or.th

พื้นที่ความรับผิดชอบ : เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน

ให้บริการบริษัทนำเที่ยวที่มีใบอนุญาต  
ท่านจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ช่วยใส่ใจสิ่งแวดล้อม และเคารพวิถีไทย

กรกฎาคม ๒๕๔๔

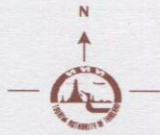


[illegible]

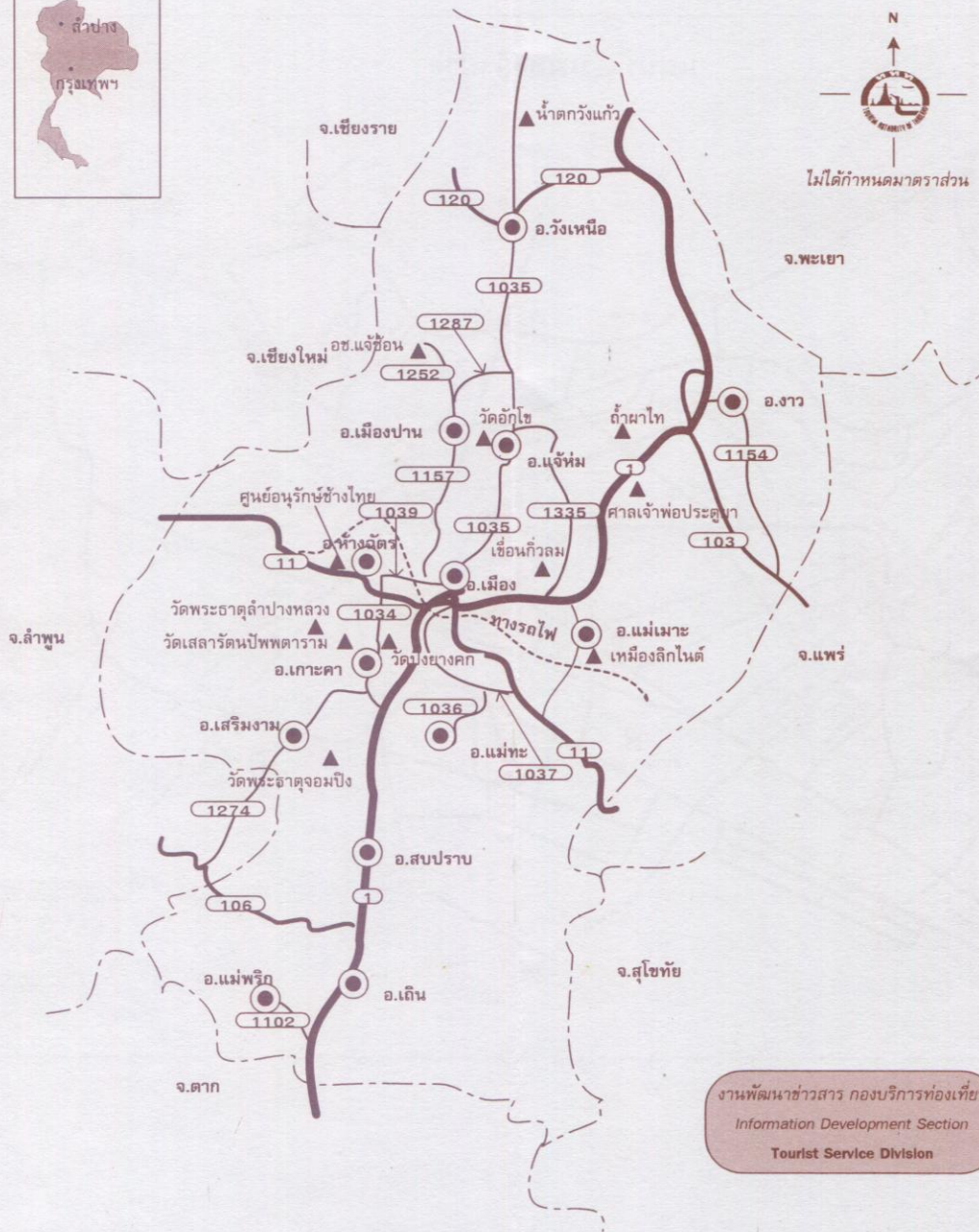
งานพัฒนาข่าวสาร  
กองบริการท่องเที่ยว  
Information Development Section  
Tourist Service Division



## แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง



ไม่ได้กำหนดมาตราส่วน



งานพัฒนาข่าวสาร กองบริการท่องเที่ยว  
Information Development Section  
Tourist Service Division